

Görsel Sanatlar Dersinde Kültürel Miras Eğitiminin Verilmesine Yönelik Öğretmen Görüşleri

Köksal Kasım
Milli Eğitim Bakanlığı

Mahmut Sami Öztürk
Necmettin Erbakan Üniversitesi

Bu makaleye atıf için (To cite this article):

Kasım, K. & Öztürk, M.S. (2023). Görsel sanatlar dersinde kültürel miras eğitiminin verilmesine yönelik öğretmen görüşleri [Teachers' views about teaching cultural heritage education in visual arts]. *Bilim, Eğitim, Sanat ve Teknoloji Dergisi (BEST Dergi) [Science, Education, Art and Technology Journal (SEAT Journal)]*, 7(2), 143-176.

Makale Türü (Paper Type):

Araştırma (Research)

Etik Kurul Adı, Onay Tarihi ve Sayısı (Ethics Committee Name, Approval Date and Number):

Necmettin Erbakan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, 12/03/2018 – 2018-3.

Bilim, Eğitim, Sanat ve Teknoloji Dergisi (BEST Dergi):

Bilim, Eğitim, Sanat ve Teknoloji Dergisi (BEST Dergi); bilimsel ve hakemli bir dergi olarak yılda iki kez yayınlanmaktadır. Bu dergide; bilim, eğitim, sanat veya teknoloji ile ilgili özgün kuramsal çalışmalar, literatür incelemeleri, araştırma raporları, sosyal konular, kitap incelemeleri ve araştırma makaleleri yayınlanmaktadır. Dergiye yayınlanmak üzere gönderilen makalelerin daha önce yayınlanmamış veya yayınlanmak üzere herhangi bir yere gönderilmemiş olması gerekmektedir. Bu makale araştırma, öğretim ve özel çalışma amaçları için kullanılabilir. Makalelerinin içeriğinden sadece yazarlar sorumludur. Kullanılan fikir ve sanat eserleri için telif hakları düzenlemelerine riayet edilmesi gerekmektedir. Yazarlar, araştırma ve yayın etiğine uydıklarını beyan ederler. Dergi, makalelerin telif hakkına sahiptir. Yayıncı, araştırma materyalinin kullanımı ile ilgili olarak doğrudan veya dolaylı olarak ortaya çıkan herhangi bir kayıp, eylem, talep, işlem, maliyet veya zarardan sorumlu değildir.

Science, Education, Art and Technology Journal (SEAT Journal):

Science, Education, Art and Technology Journal (SEAT Journal) is published twice a year as a scientific and refereed and journal. In this journal, original theoretical works, literature reviews, research reports, social issues, psychological issues, curricula, learning environments, book reviews, and research articles related to science, education, art or technology are published. The articles submitted for publication must have not been published before or sent to be published anywhere. This article may be used for research, teaching, and private study purposes. Authors alone are responsible for the contents of their articles. Copyright regulations must be followed for the ideas and art works used. The authors declare that they adhere to research and publication ethics. The journal owns the copyright of the articles. The publisher shall not be liable for any loss, actions, claims, proceedings, demand, or costs or damages whatsoever or howsoever caused arising directly or indirectly in connection with or arising out of the use of the research material.

Bu eser, Creative Commons Atıf-GayriTicari-AynıLisanslaPaylaş 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

[This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.]

Görsel Sanatlar Dersinde Kültürel Miras Eğitiminin Verilmesine Yönelik Öğretmen Görüşleri

Köksal Kasım, Mahmut Sami Öztürk

Makale Bilgisi

Makale Tarihi

Gönderim Tarihi:
17 Kasım 2022

Kabul Tarihi:
15 Mayıs 2023

Anahtar Kelimeler

Sanat
Eğitim
Kültürel Miras
Görsel Sanatlar

Öz

Görsel Sanatlar eğitimi, bireyin kendini ifade edebilme, estetik bilinç kazanma gibi kişisel yaşantısına katacağı olumlu edinimler ve toplumlar açısından avantajlar sağladığından her düzeydeki yaş grubundan bireyler için bir gereksinimdir. Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı temel öğrenme alanlarına göre üç öğrenme alanına ayrılmıştır: Görsel İletişim ve Biçimlendirme, Sanat Eleştirisi ve Estetik, Kültürel Miras'tır. Araştırmada, 2018–2019 eğitim öğretim yılında Konya ilinde görsel sanatlar dersi eğitimi veren 40 öğretmene, "Kültürel Miras" öğrenme alanının uygulanmasına yönelik ortaokullarda uygulamada neler yaptıkları ve ne tür zorluklarla karşılaştıklarına yönelik sorular yöneltilmiştir. Araştırmanın sonucunda görsel sanatlar öğretmenlerinin kültürel miras öğeleri konusundaki görüşleri, görsel sanatlar dersi ile kültürel miras eğitiminin ilişkisinin ne olduğu, görsel sanatlar dersinde kültürel miras eğitime yeterince yer verilip verilmediği, kültürel miras eğitimi verilirken hangi yöntem ve teknikleri kullanılabileceği ve kültürel miras eğitimi verilirken karşılaşılan sorunların neler olduğu ile ilgili görüşleri ortaya çıkarılmıştır. Çalışmanın görsel sanatlar öğretmenlerine, öğretmen adaylarına, program geliştiricilere, sanat eğitim ile ilgili araştırma yapan kişi ya da kuruluşlara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Teachers' Views about Teaching Cultural Heritage in Visual Art Classes

Article Info

Article History

Received:
17 November 2022

Accepted:
15 May 2023

Key Words

Art
Education
Cultural Heritage
Visual Arts

Abstract

Visual Arts education is a requirement for individuals of all age groups at every level since they provide advantages and positive benefits for the individuals in their personal lives such as self-expression and aesthetic awareness. The Visual Arts Course Curriculum is divided into three learning areas according to basic learning areas. Visual Communication and Forming Artistic, Criticism and Aesthetics, Cultural Heritage in this research, 40 teachers who have been teaching the visual arts in 2018-2019 learning period in Konya were asked about what kind of difficulties they faced and what they did through the application of "Heritage Educating" in the middle school levels. As a result of the research, the opinions of the visual arts teachers about the cultural heritage elements, the relationship between visual arts and cultural heritage education, whether or not there is enough education in the cultural arts education in the visual arts course, what methods and techniques can be used when giving cultural heritage education has been revealed. It is thought that these results will contribute to the visual arts teachers, teacher candidates, program developers and the people or organizations doing research about art education.

Giriş

Kültürel miras öğeleri ülkenin geçmişi aydınlatmada ve geleceğe ışık tutmada yarar sağlar. Bu miras öğelerinin önemini öğrencilere aktarmak önemlidir. Toplumun genç nesillerinin yetiştirildiği kurumlar olan okullarda bu bağlamda önem kazanmaktadır. Okullarda ise toplumla iç içe olan disiplinler arası bir ders olması ve “Kültür ve Miras” adlı bir öğrenme alanına sahip olmasından dolayı en büyük sorumluluk görsel sanatlar dersine düşmektedir.

Bu nedenle, sahada uygulamanın içinde bulunan görsel sanatlar öğretmenlerinin kültürel miras öğeleri konusundaki görüşleri, görsel sanatlar dersi ile kültürel miras eğitiminin ilişkisinin ne olduğu, görsel sanatlar dersinde kültürel miras eğitime yeterince yer verilip verilmediği, kültürel miras eğitimi verilirken hangi yöntem ve teknikleri kullanılabileceği ve kültürel miras eğitimi verilirken karşılaşılan sorunların neler olduğu ile ilgili görüşleri ortaya çıkarılmak istenmiştir. Araştırmadan çıkan bulgular neticesinde kültürel miras eğitime yeni bir bakış açısı kazandırmak amaçlanmıştır. Elde edilen bulgular doğrultusunda çeşitli öneriler getirilerek sonuçları tartışılarak önerilerde bulunularak; sonuçların görsel sanatlar öğretmenlerine, öğretmen adaylarına, program geliştiricilere, sanat eğitim ile ilgili araştırma yapan kişi ya da kuruluşlara katkı sağlayacağı düşünülmüştür.

Eğitim ve Sanat

Eğitim sistemleri insanları her yönden geliştirmeyi ve ait olduğu topluma ve insanlığa yararlı bireyler olarak yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Eğitim formal-informal ve örgün-yaygın olarak ikiye ayrılmaktadır. Formal (resmi) eğitim belli bir plan program çerçevesinde yürütülen kalıcı ve kontrollü bir süreç; informal eğitimse tam aksine tesadüfi ve spontan ve rastgele bir süreçtir.

Eğitim faaliyet alanında farklı teori ve yaklaşımlar üzerinden tanıma yönelik değerlendirmeler yapılabilmektedir. Davranışsal yaklaşım göz önüne alındığında, eğitim, kişinin davranışlarında kendi yaşamları boyunca kasıtlı olarak davranış değişikliği yaratma sürecidir (Ertürk, 2014: 92). Kişinin aklının, bedeninin, duygusal, sosyal becerilerinin, davranışlarının en uygun şekilde veya istenen yönde gelişimi üzerine çalışmalar yapılmasıdır. Eğitim yaşam boyu devam eden planlı veya tesadüfi bir süreçtir (Akyüz, 2008: 2). Bireylere bilgi ve beceri sağlamanın yanı sıra, toplumun yaşamını ve gelişimini sürdüreceği değerler üretme, mevcut değerlerin dağılımını önleme ve yenileri uzlaştırma eski değerlerle birleştirme sorumluluğu taşır (Varış, 1991: 23).

Psikolojik-bireysel ve sosyolojik-sosyal olmak üzere iki formatlı olan eğitiminde ise en genel tanımı şöyle olabilir: Bireyin adapte olabileceği yetenek ve becerilerini geliştirebileceği rasyonel, duygusal ve davranışsal bir süreçtir. Kendini yeni durumlara uyarlayabilen yeni ve analiz becerilerini geliştirebilen dengeli, aynı zamanda geçmişini bilen ve geleceği şekillendiren ve yenilikçi çağdaş bireyler yetiştirmektir (Tanilli, 2016: 25). Psikolojik eğitim teorisi, bireyin gelecekteki başarısını önceleyen bireysel yetenekler geliştirmek için manevi çözümlere odaklanırken; Sosyolojik eğitim teorisi, kültürel mirasın yeni kuşaklara aktarılmasını ve yeni kuşakların toplumsal değerlere alıp adapte olma gereksinimlerini ifade eder (Gül, 2004: 234).

Bütüncül manada eğitim sisteminin temel hedefi, değerlerimize ve yeterliliklerimize entegre edilmiş bilgili, becerili davranışlar sergileyen bireyleri yetiştirmektir. Öğretim programları aracılığıyla bilgi, beceri ve davranış kazanmaya çalışırken değerlerimiz ve yeterlilikler bu bilgi ve beceriler arasında bir bağlantı görevi görür.

Sanat kavramına baktığımızda ise; hayal gücü, kabiliyet ve yaratıcılık isteyen bir insan etkinliği görürüz. Başka bir söyleyişle bir hissin, bir fikrin, bir tasarımın anlatılması sonucu ortaya çıkan üstün yaratıcılıktır.

Sanat terimi insanın yaşamı kadar eski bir kavramdır. İnsanlık yaşamı boyunca her bir toplumun kendine özgü sanatı olmuştur. Nerede bir insan yaşamı varsa orada yaşamayı gerektiren maddiyatın yanında hissin, duygunun, düşüncenin, içgüdüsellüğün bir etkisi olarak sanat kendini gösterir (Artut, 2001: 12). Gombrich (1999) “Sanatın Öyküsü” adlı kitabında sanatın tam bir tanımı olmadığını sadece sanatçının var olduğunu sanat kavramının yer ve döneme göre farklı anlamlara ve farklı tanımlara gelebileceğini belirtmiştir.

Sanatın tek bir tanımını yapmak mümkün değildir. Sanat göreceli kapsamlı bir kavramdır. Sanatın kültürlerin yaratılmasında ve insanlığın yapılandırılmasında önemli rol oynadığını görebiliyoruz (Hurwitz ve Day, 2007). Sanat, başkalarının görmesi ve yorumlaması için fiziksel biçimde tezahür eden, insan olmanın ne anlama geldiğinin bir sembolü olarak düşünülebilir. Maddi bir şeyin veya bir düşüncenin, bir hissin veya bir kavramın sembolü olarak işlev görebilir. Sanatın evrensel bir tanımı yoktur, ancak sanatın beceri ve hayal gücünü kullanarak güzel ya da anlamlı bir şeyin bilinçli yaratımı olduğunun genel bir fikir birliği vardır. Sanat eserlerinin tanımı ve algılanan değeri, tarih boyunca ve farklı kültürlerde değişmiştir. “Sanat” terimi, Latince “ars” kelimesinin karşılığı olarak, sanat, beceri veya zanaat anlamına gelir.

Fischer sanatı tanımlarken “*Sanatın kendisi toplumsal bir hakikattir. İnsanı parçalanmış bir durumdan birleşmiş bir bütüne çevirebilir. Sanat insanın gerçekleri fark etmesini sağlar*” demiştir.

Genel anlamda sanat; insanın hislerini, düşüncelerini belli araçlarla (renk, biçim, şekil, ritim, söz, çizgi vb.) belli yöntemle belli bir güzellik belli bir hoşnutluk anlayışına göre etkileyici ve özgün bir şekilde ifade edebilme şeklidir (Şahin ve Yağcı, 2012: 274).

Sanat Eğitimi

Sanat eğitimi kavramı, genel manada, plastik sanatların ötesinde, sanat dallarının tamamını kapsayan bir kavramken; yaygın anlamda görsel sanatlar alanında verilen eğitim-öğretim sürecini ifade eder (Kırıçoğlu, 2005). “Sanat eğitimi, çocuk ve ergeni sanatçı yapmayı amaçlamaz; çağdaşlaşma süreci içinde toplumda yetişmekte olan kuşakları her alanda yaratıcılığa yönelten bir ders içi ve ders dışı etkinlikler bütünüdür” (San, 2003: 2). Türkdöğan (2003) ise sanat eğitimi kişinin hislerini, fikirlerini ve izlenimlerini aktarmada beceri ve yaratıcılık gücünü estetik bir seviyeye getirebilmek amacı ile yapılan eğitim çalışması olarak tanımlar.

Sanat eğitimi, eğitim ile sanatın farklı durumlarda, farklı ölçülerde ve farklı ağırlıkta bir araya geldiği sahadır. Dünya ile tanışma, görme idrak etme, nitelendirme ve düzenleme ile başlayarak sonra yapıt verme üründen lezzet alama olarak gelişerek olgunlaşır. Bir haz bir his olmanın ve güzel formlar yaratmanın yanı sıra daha çok yeni orijinal, girişken, modern düşünceler üretmeyi öngören yaratıcı zihinsel faaliyetler olarak görülmektedir.

Sanat eğitimi bir disiplin olarak görsel sanatların tüm bölümlerini içine alan okul içinde ve okul dışında yaratıcı sanat eğitimi olarak tanımlanır. Milli eğitimde bu alana ilişkin dersler sınırlıdır. Sanat eğitimi denilince genellikle plastik sanatlar akla gelmektedir (San, 1985).

Nitelikli bir insan, üreten, tenkit eden, estetik hisleri gelişmiş duyarlı, çağdaş bir insandır. Bu da sanat eğitimi, eğitim sisteminin en önemli parçası olduğunu gösterir. Sanat eğitiminin asıl amacı bu değerleri taşıyarak, insanları bu istikamette geliştirmektir. Sanat eğitimi alan kişi bakmayı değil sezmeyi öğrenir, hadiselere farklı açılardan bakarak düşünür, tenkit eden, sorgulayan, araştıran, yeni yollar arayan sağlıklı ve mutlu bir kişiliğe erişir. Böylece nitelikli insanlardan oluşan toplumun gücü siyasi, kültürel, sanatsal, sosyal ve ekonomik açıdan feraha ulaşır.

Sanat Eğitimin Gerekliliği ve Önemi

Sanat eğitiminin gerekliliği ve öneminin temelinde insan ruhunun yüceltilmesi, inananların özgürleşmesi, bireylerin ruhsal ihtiyaçlarının doygunluğu ve dengeli, modern, duyarlı bir toplum oluşturma çabasıdır. Sanat eğitimi, bireylere hür ifade olanakları sunar. Hızla ilerleyen, sanayileşen, şehirleşen toplumların bireylerinde görülen zihinsel bozuklukların artması ve bunun kökünde mekanizasyonla yaratılan monoton hızlı yaşam ve elektronik cihazların kökeninin, insanların deşarj olanaklarının kısıtlanması olduğu gerçeğidir. Bu durum insanların hayatlarından kopmaya, dengesizliğe ve yabancılaşmaya neden olabilir (Gençaydın, 1990: 44).

Sanat dersleri (resim, müzik) bireyin kişiliğinin oturduğu derslerdir. Çocuk, bu derslerle iyi ya da kötü sanat eserlerini fark etmeyi kendini tanımayı öğrenir. Sanat eğitimi, çocuğun özgür olması ve kendine güvenmesi için çok önemlidir. Sanat eğitimi kişinin kendisini tanımasına değil, aynı zamanda çevresini, toplumunu ve kültürünü tanımasına ve benimsemesine de izin verir (Mercin, 2002: 14-20). Böylelikle sanat, insanların birbirlerini anlamalarını sağlayan bir iletişim aracı haline gelir. Sanat farklı ülke ve kültürlerden insanların, farklı cinsiyetler, farklı sosyal etnikler arasında köprü kurar. Sanat, insanlar arasındaki farklılıkların, çatışma ve baskıyı bir kenara bırakmasına, birlikte yaşama olanak sağlamalarına olanak sağlar.

Sanat eğitimi bireylere daha bilinçli ve zevkli seçimler yapmak için rehberlik ederek estetik değerler getirir. Sanat eğitimi sayesinde, bireylerde var olan yaratıcılık ortaya çıkarılabilir ve sanatın kendini keşfetmesinde edindiği estetik zevk sayesinde algı süreçleri zevkli hale gelir. Birçok araştırmaya ilgi duyan bireylerin bazı temel özellikleri gelişirken, bireyler çalışmalarında kişisel bir bütünlük kazanmazlar. Ancak, sanatla ilgilenen kişiler, profesyonel tasarımlarında, araştırmalarında veya boş zamanlarında kişisel bütünlük kazanırlar. Görsel sanatlar eğitiminin diğer bir önemi, medeniyetlerin gelişmesinden sorumlu olan bireyi teşvik etmek, beceri ve bakış açılarını geliştirmektir (Özsoy, 2003: 106).

Türkiye’de Sanat Eğitimi ve Görsel Sanatlar Dersi

Türk toplumlarında sanat her zaman var olmuştur. Şayet, sanat Türklerin yaşadığı yerlere, zamana dinlere ve kurdukları siyasi yapılanmalara göre birbirlerinden etkilenerek sürekli olarak sürdürülmeye devam etmiştir (Güvemli, 2005: 189). Osmanlı döneminin sonlarında batılılaşmaya yönelmesiyle beraber plastik sanatlar ve sanat eğitimi alanlarında yeni araştırmaların olduğu görülmektedir. Bu dönemde özellikle yurtdışından getirilen bazı ünlü ressamlarla birlikte yurt dışına sanat eğitimi almaları için gönderilen ressamlar (Ferit Paşa, Şeker Ahmet Paşa, Süleyman Seyyid, Hüsnü Yusuf Bey) sanat eğitimine önemli katkıda bulunmuşlardır (Mercin, 2002: 28). Osmanlı İmparatorluğunu 18. yüzyılda yıkılmaktan kurtarmak için, askeri ve eğitim bölümlerinde yapılan reformların bir sonucu olarak askeri okullardaki resim derslerinden sonra ilk defa sivil okullarda resim dersi verilmeye başlanmıştır. 1773’te açılan Mühendishane-İ Bahr-İ Hümayun, 1796’da açılan Mühendishane-İ Berri-İ Hümayun, 1827’de açılan Tıp Fakültesi, 1835’te açılan harbiye okulları, aslen askeri amaçlar için olsa da resim dersleri öğretim programlarında yer verilmiştir (Özsoy, 2003: 69).

Yakın tarihimizde yeni kurulan bir ülkenin Kurtuluş Savaşı’ndan sonraki dönemde sanat eğitimine önem vermesi dikkat çekicidir. Cumhuriyetin ilanından sonra, yabancı eğitimciler ülkemize davet edilerek rapor hazırlamaları istenmiştir.

Ülke politikaları bağlamında eğitim sistemimizin tartışıldığı yerler eğitim şuralarıdır. 1962 yılında yapılan “Milli Eğitim Şurası”nda eğitim ve sanat konusuna büyük önem verildiği ve güzel sanatlar eğitiminin hayatımızın içinde olması gerektiği vurgulanmıştır. Ulusal gelişimimiz açısından da önemine değinilmiş. Sanatın, ülkemizin tanıtımına etkisi vurgulanarak devletin bir sanat politikası olması gerektiğini vurgulanmıştır. Devam eden yıllarda dünyadaki eğitim sistemine ayak uydurmak için “Milli Eğitim Geliştirme Projesi” kapsamında resim öğretmeni yetiştiren kurumların programlarında yeni düzenlemelere gidilmiştir (Ayaydın, Tuna, 2009: 32).

Sanat eğitiminin ihtiyacı sonucunda 1948, 1968’de İlkokul, 1951, 1962, 1971’de Ortaokul ve 1992’de İlköğretim Programları geliştirilmiştir. Günümüz koşullarında, yeniden yapılandırılmış eğitim sistemimizin müfredatı kapsamında bir görsel sanatlar müfredatı oluşturmak gerekmiştir. Bir kişinin görsel sanatlar eğitimi alması sanatçı veya onun üstün yeteneklerine sahip olmasını gerektirmemektedir Görsel sanatlar eğitimi her yaş grubundaki bireyler için her seviyede bir gereksinimi olduğu için görsel sanatlar eğitiminin toplumlar için kendini ifade etme ve estetik farkındalık açısından olumlu avantajlar ve kazanımlar sağladığı bilinci oluşmuştur.

Milli Eğitim Bakanlığı Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programında, her sınıf seviyesi için yeterliliklerin genellikle belirttiği bir giriş kısmı vardır. Bu kısımda, öğrencilerden beklenen bilgi, beceri, duygu ve diğer yeterlikler ifade edilir. Giriş yapıldıktan sonra Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programının temel öğrenme alanı ile ilgili kazanımlar ve açıklamalar verilmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı program yapısı içerisinde Görsel Sanatlar Dersinde üç öğrenme alanı belirlenmiştir: “Görsel İletişim ve Biçimlendirme, Kültürel Miras, Sanat Eleştirisi ve Estetik”. Bu şekilde, görsel sanatların diğer

dallarıyla ilgilenen ve öğrenciyi diğer dallara yönlendirecek esneklikte bir program oluşturulması amaçlanmaktadır. Bu program, sanattan zevk alan, sanatı içselleştiren, estetik tadı olan ve eleştirebilen nesiller yetiştirmeyi amaçlamaktadır (MEB, 2016: 4).

Kültür Mirası Kavramı ve Önemi

Kültür kelimesi Latince kökenli olup dilimize Fransızcadan geçmiştir. Toprağa ürün ekmek ve üretmek biçmek sürmek anlamlarında kullanılmıştır. Kültür, toplumda bir insan olarak öğrendiklerimiz ve yaptıklarımızın genelidir. Bu manada ne tükettiğimiz, ne okuduğumuz, neye karşı ilgi hissettiğimiz ve ait olduğumuz grup veya toplumu yansıtır. Kültür, kişinin doğumdan itibaren bir öge değil, sonradan kazanılan davranışın bir bütünüdür.

Kültür, en genel tanımıyla, insanlığın tarihi yaşamı boyunca dil, his, tasarı, inanç, sanat, hayat tarzı, ürettiği maddi manevi tüm olguları kapsar (Artun, 2010: 48).

Türk Dil Kurumu (TDK, 1998) kültürü: “Tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğin ölçüsünü gösteren araçların bütünü” olarak tanımlar. Kültür insanın, doğanın karşısında yarattığı maddi ve manevi şeylerdir. Bir toplumun mimari yapısı, giyim tarzı, yemekleri, gelenek-göreneklere, inanç sistemlerinden, düşünce biçimine kadar, özetle insanla alakalı her şey kültürü kapsamaktadır (Demirel, 2004: 7).

İlk anlamda miras kelimesi ise, “birine, ölen bir yakınından kalan mal mülk, para veya servet, kalıt” şeklinde tanımlanır, ikinci tanım ise, “bir kuşağın kendinden sonraki gelen kuşağa geride bıraktığı şey” olarak tanımlanır (Özbaş, 2012:745). Vecco' nun söylediği gibi, 18. yüzyılın sonlarına doğru hayatımıza giren ve Fransızca' da “patrimoine” olarak sarf edilen miras kavramı, anne-babadan kalan bireysel ürünleri temsil ederken, kavram kapsamlı olarak genişleyerek bir ulusun, bir milletin ortak mirası anlamına gelmiştir. Bu bağlamda, miras kavramı ilk olarak 1931' de sanat eserlerini araştırmak ve korumak için bilimsel yöntemlerin tartışıldığı Atina Konferansına dahil edildi. Uluslararası belgelere bakıldığında, miras kavramı, 1970' ler den sonra “kültürel miras” anlamına gelen “patrimoineculturel” kavramını kullanılmaya başlandı (Vecco, 2010: 321).

Anlaşıldığı gibi miras kavramı, tüm insanlığı ilgilendiren ve tarihsel zaman içindeki anlamının artmasıyla korunması gereken bir kavram haline geldiği anlaşılmaktadır. 1900' lerin ilk yarısında “anıt” olarak anılan ve korumaya alınan unsurlar, 20. yüzyılın başlarında “kültürel miras” olarak tanımlandı. Koruma düzeninin planı; çeşitli yapıları, siteleri bir parça olarak incelenecek, araştırılacak şekilde genişletilmiştir. “Kültürel miras” kavramının ortaya çıkışından itibaren günümüze kadar anlamının değişime uğradığı görülmektedir. Yirminci yüzyılın başlarından, yalnızca somut olarak ele alınmış ve sınırlı bir alanda tanımlanmıştır şehirlerin küreselleşme sürecine başlamasıyla, somut olmayan kültürel mirası koruması zorunluluğu tartışılmaya açılmıştır. Yerel kültürlerin küreselleşme sonucu kendilerini anlatma çabaları, somut olmayan kültürel miras kavramını milletler arası koruma belgelerinde mühim bir konu haline getirmiştir (Binan ve Cantimur, 2010; Özbaş, 2012).

Kültürel mirasın kapladığı alanlar, bir toplumun yaşam tarzını, toplumun günlük yaşamını; yaşadıkları evlerinin mimarisi, tarla ve tarlaların şekli, eğitimi, yönetimi ve hukuki sistemleri, ne düşündükleri ve nasıl düşündükleri, yani toplumun hakim olduğu değerleri ve inanışlarına kadar çoğaltılabilir. Bu çok boyutlu kültür biçimi, beraberinde medeniyetlerin kendi aralarında çeşitli etkileşimlerini de meydana getirebilmektedir.

Kültürel mirası kavramak bir milletin tekrardan inşasına yardımcı olur. Bir ulustaki kültürel zenginlik ile devam ettirilebilir kalkınma sağlanarak, bir hoşgörü ortamının hazırlanmasına temel hazırlanır. Kültürel mirasın varlığı ve kültürel çeşitlilik, dünyanın herhangi bir küçük yerinde zenginleşmekte ve bu küçük bölümün gelişiminde büyük faydalar sağlamaktadır (Taha, 2004: 31). Kültürel miras, bir toplumun yaşam şeklini ve bireylerin yaratıcı gücünü yansıtmaktadır. Kayıp medeniyetlere erişim, tarihi araştırmalar, bulgular ve özen gösterilen fiziksel çalışmalarla mümkündür. Geçmiş kültürlerin eşsiz, sanatsal ve bilimsel araştırmaları, insanlığın ortak mirasının bir parçası olarak kabul edilmektedir. Kültürel miras etkin bir kavramdır ve kapsadığı alan devamlı değişime uğramaktadır. Geçmiş eylemler ile mevcut olanlar arasında hareket eden bir bağdır ve değişen yaşantılarımızı etkileyen süreçtir.

Yirminci yüzyılın sonlarına doğru, kültürel mirasın kapsadığı alan uluslararası mercilerde somut ve somut olmayan kültürel miras biçiminde geniş çapta kabul görmüştür. Somut kültürel miras kendi arasında, taşınır kültürel miras ve taşınmaz kültürel miras olarak ikiye ayrılır. (Yeşilbursa, 2011: 26). Tablo 1’ de kültürel mirasın sınıflandırılması verilmiştir.

Tablo 1. Kültürel Mirasın Sınıflandırılması

KÜLTÜREL MİRAS		
Somut kültürel miras		Somut Olmayan Kültürel Miras
Taşınmaz Kültürel Miras	Taşınır Kültürel Miras	
Mimari eserler	Resimler	Müzik
Anıtlar	Heykeller	Edebiyat
Arkeolojik sitler	Kütüphane eserleri	Halk dansları
Tarihi merkezler	Arşivler	Tiyatro
Bina grupları	Takılar ve süs eşyaları	Sözlü Gelenekler
Kültürel manzaralar	Eski paralar	Törenler, Şölenler
Tarihi parklar, bahçeler	Günlük eşyalar	Gelenekler
Kanallar, köprüler	Müzik aletleri	Görenekler
Yel değirmenleri vb.	Fotoğraflar vb.	El Sanatları Geleneği
		Geleneksel Oyunlar vb.

Kültürel miras belge değeri niteliğindedir. Kültürel miras, yaşam kültürünü, gösterişli zengin, varlıklı, kılar. Somut veya somut olmayan kültürel miras yok edilip gittiği zaman tekrardan yenilenemez bu nedenden dolayı da değere layıktır. Milli bir kimliğin parçası olan kültürel miras kavramları ulusalcılık anlamında önemli bir yere sahiptir. Tüm toplumların ulaştığı sanatsal, estetik, bilimsel düzeylerini yansıtmaları açısından evrenseldir. Aynı

zamanda kültürel miras ekonomik öneme sahiptir. İnsanlar tarihsel, bilimsel, eğitsel değere sahip olan şeyleri ziyaret etmek isterler. Bu da o topluluğa turizmle beraber ekonomik bir kıymet kazandırır (Okuyucu, 2011: 22).

Görülebilir yapısal kültürel mirası varlıklarının yok edilmesi geri dönüşü olmayan bir süreçtir. Toplumlar bu varlıklarının binlerce yıldır yaşadığı için şimdiden sonra da sonsuza dek yaşayacağını düşünebilirler. Gerçekte ise bir anıt veya kültürel bir nesne zaman içindeki kimyasal, biyolojik ve fiziksel değişikliklerle tahrip olmaktadır (Aslan ve Ardemagni, 2006: 35). Somut ve soyut olan kültür mirasının korunması, yaşatılması için miras eğitimi önemlidir. Miras eğitimi, tarihi ve kültürü daha iyi anlamak için öğrenme etkinliklerini içerir. İlk elden somut ve somut olmayan kültürel varlıklar ve yaşanan çevreden sağlanan bilgileri kullanarak tarih ve kültür hakkında öğretme ve öğrenme yaklaşımıdır. Bu yaklaşım şekli öğrencilerin tarih ve kültürle ilgili fikirlerini güçlendirmek; sanatsal başarılarına, teknolojik gelişmelere farklı gruplardan sosyal ekonomik katkılarına sağlamak ve takdirlerini zenginleştirmektir. Kültürel miras eğitimi, tarihi ve kültürel değerlere karşı süreklilik ve bağlılık duygusunu teşvik eder, toplumları geleceğe yönelik planlar yaparken kendi tarihsel ve kültürel deneyimlerini dikkate almayı ve düşünmeyi teşvik eder.

Ülkemiz, eski eserler, anıtlar, sit alanları, etnografya ve folklor değerleri açısından dünyanın en zengin ülkeleri arasında yer alır. Milletimizi geçmişine bağlayan, tarihi ve kültürel varlığımızı bize yaşatan bu belgeler, aynı zamanda bizden önceki devirlerin tarihsel, kültürel, politik ve ekonomik hareketlerini yansıtan üstün değerlerdir. Bu değerli kültürel varlıkların tanımı, tanıtımı, tadilatı, depolanması, korunması, kültürel miras eğitimi olarak derslerde bilimsel kurallarla verilmelidir (Kanadoğlu, 2003: 31). Şayet kültürel miras eğitimi için iyi bir planlama yapılırsa bizden sonraki kuşaklar nerden geldiklerini nereye gittiklerini anlamlandırabilirler. Farklı müfredatlarla okul çağındaki çocuklara kültürel miras eğitimi birçok katkıda bulunur. Kültürel miras eğitiminin ilk ve en önemli özelliği çocuğun yaşadığı doğal çevrenin ve tarihi değerinin hakkında bilgisini artırmasıdır. Okullar kültürel kimliklerin oluşturulduğu verildiği yerlerdir. Kültürel miras eğitimi alan öğrenci kendini bir yere ait hissedip ve kendini tamamlamasını sağlayacaktır.

Yöntem

Görsel sanatlar öğretmenlerinin öğretim programında “Kültürel Miras”a ilişkin görüşlerini tespit etmeyi amaçlayan bu araştırma nitel araştırma yaklaşımıyla dizayn edilmiştir. Nitel araştırma, doğal çevreyi olabildiğince yansıtan ve çeşitli araştırma biçimlerini kapsayan sosyal olayların anlamını açıklamamıza ve anlamlandırmamıza yardımcı olan çatı bir kavramdır (Yıldırım ve Şimşek 2011:219). Bu doğrultuda araştırmada görsel sanatlar öğretmenlerinin mevcut algıları, deneyimleri ve uygulamaları ortaya çıkarılmak istenmiştir.

Bu araştırmada çalışma grubu, Konya ili merkez ilçelerinde devlet okullarında görev yapmakta olan 40 görsel sanatlar öğretmeni tarafından oluşmaktadır. Görüşme yapılan katılımcıların gönüllü olmasına özen gösterilmiştir. Araştırmada yer alan katılımcıların 40’ı devlet okullarında görev yapmaktadır. Katılımcılara ait mezun oldukları okul bilgilerinde ise 35 kişi “Selçuk Üniversitesi”, diğer katılımcılar ise “Gazi üniversitesi”, ”Dumlupınar üniversitesi”, ”On Dokuz Mayıs Üniversitesi”, “İnönü Üniversitesi”, “Hacettepe Üniversitesi” şeklinde yer

almaktadır. Araştırmanın bulgular kısmında öğretmenlere ait doğrudan alıntılara yer verilirken kullanılmak üzere her bir katılımcı “Ö1, Ö2 ...” şeklinde kodlanmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin % 75 kadın öğretmenlerden oluşmaktadır. Erkek katılımcılarının oranı ise %25 ile sınırlı kalmıştır. Katılımcıların çoğunluğu 41 yaş ve üzerindedir (f=19). En az katılımcının yer aldığı yaş kategorisi ise 26-30 yaşdır (f=2).

Öğretmenlerin %85'i (f=34) lisans, %10'u (f=4)yüksek lisans, %1'doktora ve ön lisans öğrenimi yer almıştır. Katılımcılardan 31 kişi eğitim fakültelerinden, 9 kişi ise güzel sanatlar fakültelerinden mezun olmuştur. Mesleki deneyim olarak en fazla % 40 ile 16 kişi “21 yıl ve üstü”, en az ise % 2,5 ile 1 kişi “6-10 yıl ” arası mesleki deneyimlerinin olduğu görülmektedir.

Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması

Araştırmanın verilerinin elde edilmesinde veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görsel sanatlar öğretmenlerinin derslerinde kültürel mirasa yönelik tutumları ve uygulamalarını tespit etmek için 20 sorudan oluşan taslak sorular hazırlanmıştır. Bu taslak formda yer alan sorular alanında uzman kişilerin görüşleri alınarak soru sayısı azaltılmış ve bazı sorular değiştirilmiştir. Bunun neticesinde 12 açık uçlu sorudan meydana gelen yarı yapılandırılmış bir görüşme formu oluşturulmuştur.

Görüşme formundaki sorulara ilave olarak formun sonunda öğretmenlere “Ekleme istediğiniz başka görüşleriniz var mı?” sorusu yöneltilerek öğretmenlerin konuya ilişkin farklı görüş ve önerilerinin tespiti amaçlanmıştır.

Araştırma verileri 2018-2019 eğitim öğretim yılında Konya ili merkezi Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı devlet okullarında görev yapmakta olan görsel sanatlar öğretmenleriyle yapılan görüşlerle elde edilmiştir.

Nitel araştırma uygulanırken veri analiz süreci, analiz için verilerin toplanması ve düzene sokulması, verilerin kodlanmasını ve kodların bir araya getirmesiyle görüşlere ulaşılmasını ve son olarak da verinin şekil, tablo veya bir tartışma halinde anlatılmasını içermektedir. Nitel araştırma yöntemleri uygulanırken sıklıkla; betimsel analiz, içerik analizi ve söylem analizi kullanılmaktadır (Balcı, 2016). Yapılan bu çalışmada elde edilen veriler betimsel analiz tekniğiyle çözümlenmiştir.

Betimsel analizde, doğrudan alıntılar, görüşülen veya gözlemlenen kişilerin görüşlerini yansıtmak için sıklıkla eklenir. Bu amaç için elde edilen veriler öncelikle düzenli ve net bir şekilde tanımlanır. Sonra ise yapılan bu tanımlamalar sırasıyla açıklanır ve yorumlanır daha sonra ise neden-sonuç ilişkisi araştırılır çeşitli sonuçlara ulaşılır. Sonuç olarak elde edilen temaların ilişkilendirilmesi, anlamlandırılması ve geleceğe yönelik tahminlerin bulunulmasında araştırmacının yapacağı yorumlamalarının kapsamında yer alır (Yıldırım, Şimşek, 2011: 224).

Yapılan bu araştırmada toplanan verilerdeki örüntülerden elde edilen kodlar daha önceden belirlenmiş temalara yerleştirilerek frekans ve yüzde değerleri tablo ve şekillerde verilmiştir. Tabloların altında ise bulgular doğrudan alıntılarla desteklenmiştir.

Bu çalışmada, geçerlilik araştırması sonuçlarının detaylı bir raporunun sunulması, araştırma sürecinde alanında 3 uzman görüşü alınması ve bulguların katılımcı görüşlerinden doğrudan alıntı yaparak desteklemesi sağlanmıştır.

Görüşmelerden elde edilen bulgular kodlara bölünmüş ve ilgili görüşlere yerleştirilmiştir. Bu süreçte, hem araştırmacı hem de alan uzmanına danışılarak, Miles ve Huberman' ın uyguladığı güvenilirlik formülünü uygulanmıştır.

$$\text{Güvenirlik} = \frac{\text{Görüş Birliği Sayısı}}{\text{Toplam Görüş Birliği} + \text{Görüş Ayrılığı}}$$

Yukarıdaki formül kullanılarak yapılan hesaplama sonucunda araştırmanın güvenilirliği % 87 olarak hesaplanmıştır. Miles ve Huberman' a (1994) göre güvenilirlik sonuçları %70' in üzerine çıkarsa bu araştırma güvenilir sayılır. Bu sonuçlara göre araştırma güvenilir sayılmıştır.

Bulgular

Bu bölümde araştırma kapsamında öğretmenlerle yapılan görüşmelerin analiz edilmesiyle ortaya çıkan bulgulara yer verilmiştir. Bulgular; araştırmanın sonucuna göre sıralı, frekans ve yüzde değerlerini belirten tablolar şeklinde ve doğrudan alıntılarla desteklenerek verilmiştir.

*Katılımcıların Kültürel Mirasa Yönelik İlgileri

Araştırmaya katılan öğretmenlerin kültürel mirasla ilgili yayınlara olan ilgileri sorulmuş ve cevapları Tablo 2'da verilmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların Kültürel Mirasla İlgili Yayınlarla Olan İlgilerinin Dağılımı

Kültürel miras ile ilgili yayınları (kitap-dergi vb.) okumaya ne kadar ilgilisiniz?	Frekans	Yüzde
	(f)	(%)
Hiç İlgilenmem	0	0
Az İlgilenirim	5	12,5
İlgilenirim	27	67,5
Çok İlgilenirim	4	10,0
Çok Fazla İlgilenirim	4	10,0
Toplam	40	100,0

Katılımcıların tamamı farklı düzeylerde kültürel mirasla ilgili yayınlara ilgi duyduklarını belirtmiştir.

Katılımcıların çoğunluğu *ilgilenirim* kategorinde yer almıştır ($f=27$). Katılımcıların %10' u ise kültürel mirasla ilgili yayınlara *çok ilgilenirim* ifadesini kullanmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenlere müze ve ören yeri ziyaretlerine yönelik olan ilgileri sorulmuş ve cevapları Tablo 3' de verilmiştir.

Tablo 3. Katılımcıların Müze ve Ören Yerlerine Ziyaretlerine Yönelik İlgilerinin Dağılımı

Müze ve ören yerlerine yönelik yapılan gezi ve ziyaretlere ne kadar ilgilisiniz?	Frekans (f)	Yüzde (%)
Hiç İlgilenmem	0	0
Az İlgilenirim	5	12,5
İlgilenirim	15	37,5
Çok İlgilenirim	13	32,5
Çok Fazla İlgilenirim	7	17,5
Toplam	40	100,0

Katılımcıların %37,5' i müze ve ören yerleri gibi yapılan gezilere *ilgilenirim* ifadesini kullanmışlardır ($f=15$). Katılımcıların %5 ise *az ilgilenirim* ifadesini belirtmiştir ($f=5$).

Araştırmaya katılan öğretmenlere görsel sanatlar dersi öğretim programına yönelik yapılan eğitim seminerlerine karşı ilgileri sorulmuş ve cevapları Tablo 4' de verilmiştir.

Tablo 4. Katılımcıların Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programına Yönelik Yapılan Eğitim Seminerlerine Karşı İlgilerinin Dağılımı

Görsel sanatlar ders öğretim programına yönelik yapılan eğitim seminerlerine ne kadar ilgilisiniz?	Frekans (f)	Yüzde (%)
Hiç İlgilenmem	2	5,0
Az İlgilenirim	4	10,0
İlgilenirim	24	60,0
Çok İlgilenirim	7	17,5
Çok Fazla İlgilenirim	3	7,5
Toplam	40	100,0

Tablo 14' de belirtildiği üzere 40 katılımcının %85' inin görsel sanatlar ders öğretim programına yönelik yapılan eğitim seminerlerine karşı ilgilerinin fazla olduğunu görülmektedir ($f=34$). Dolayısıyla bu araştırmaya katkıda bulunan öğretmenlerin, alanlarında kendilerini geliştirmeye çalıştıkları söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlere kültürel miras konusunda çıkan medya haberlerine karşı ilgileri sorulmuştur ve cevapları Tablo 5' de verilmiştir.

Tablo 5. Katılımcıların Kültürel Miras Konusunda Çıkan Medya Haberlerine Karşı İlgilerinin Dağılımı

Kültürel miras konusunda çıkan medya haberleriyle ilgilenir misiniz?	Frekans (f)	Yüzde (%)
Hiç İlgilenmem	0	0
Az İlgilenirim	8	20,0
İlgilenirim	19	47,5
Çok İlgilenirim	9	22,5
Çok Fazla İlgilenirim	4	10,0
Toplam	40	100,0

Tablo 5 incelendiğinde, görsel sanatlar öğretmenlerinin % 8' inin branşlarıyla ilgili medya ve haberleri az ilgilendikleri; %19' unun ilgilendirim, %9' unun çok ilgilendiğinin, % 4' ünün çok fazla ilgilendiği görülmektedir. Katılımcıların yarıdan fazlasının kültürel miras ile ilgili çıkan haberleri takip ettiği görülmüştür

Katılımcıların Kültürel Miras Eğitimine Yönelik Görüşleri

Katılımcılara görsel sanatlar dersi programlarında “Kültürel Miras” eğitimine yeterince yer verilip verilmediği sorulmuştur ve verilen cevapların Tablo 6’ da sunulmuştur.

Tablo 6. Katılımcıların “Kültürel Miras Eğitiminin” Programda Yeterince Yer Alıp Almamasına İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Görsel sanatlar dersi programlarında “Kültürel Miras” eğitimine yeterince yer verilmiştir.	Frekans (f)	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılıyorum	4	10,0
Katılıyorum	14	35,0
Kararsızım	8	20,0
Katılmıyorum	11	27,5
Hiç Katılmıyorum	3	7,5
Toplam	40	100,0

Katılımcıların %45' i görsel sanatlar dersi programlarında “Kültürel Miras” eğitimine yeterince yer verildiği ifadesine katıldıklarını belirtmişlerdir. Sadece 3 katılımcı görsel sanatlar dersi programlarında “Kültürel Miras” eğitimine yeterince yer verildiği görüşüne hiç katılmadığını belirtmiştir.

Katılımcılara görsel sanatlar programında “Kültürel Miras” içerikleri öğrencilerin öğrenim durumları için önemli bir yenilik oluşturup oluşturmadığı sorulmuştur ve verilen cevapların Tablo 7’ de sunulmuştur.

Tablo 7. Katılımcıların *Kültürel Miras Konuları Öğrencilerin Öğrenim Durumları İçin Önemli Bir Yenilik İçerir Görüşlerinin Dağılımı*

Görsel sanatlar programında ‘Kültürel Miras’ içerikleri öğrencilerin öğrenim durumları için önemli bir yenilik oluşturmuştur.	Frekans (f)	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılıyorum	3	7,5
Katılıyorum	19	47,5
Kararsızım	10	25
Katılmıyorum	5	12,5
Hiç Katılmıyorum	3	7,5
Toplam	40	100,0

Katılımcıların %55’ i Görsel sanatlar programında ‘Kültürel Miras’ içerikleri öğrencilerin öğrenim durumları için önemli bir yenilik oluşturduğu ifadesine katıldıklarını belirtmişlerdir. Sadece 3 katılımcı Görsel sanatlar programında ‘Kültürel Miras’ içerikleri öğrencilerin öğrenim durumları için önemli bir yenilik oluşturduğu görüşüne hiç katılmadığını belirtmiştir.

Katılımcılara müzelerin görsel sanatlar dersinde sanat eğitimi amaçlı kullanılmasının yararlı olup olmayacağı sorulmuştur ve verilen cevapların Tablo 8’ de sunulmuştur.

Tablo 8. Katılımcıların Müzelerin Görsel Sanatlar Dersinde Sanat Eğitimi Amaçlı Kullanılmasına İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Müzelerin görsel sanatlar dersinde sanat eğitimi amaçlı kullanılmasının yararlı olacağını düşünüyorum	Frekans (f)	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılıyorum	18	45,0
Katılıyorum	17	42,5
Kararsızım	4	10,0
Katılmıyorum	1	2,5
Hiç Katılmıyorum	0	0
Toplam	40	100,0

Tablo 8 incelendiğinde katılımcıların %87,5’ i müzelerin görsel sanatlar dersinde eğitim amaçlı kullanılmasının yararlı olacağını belirtmiştir. Sadece 4 katılımcı müzelerin sanat eğitimi için kullanılmasının yararlı olacağı konusunda kararsız olduğunu, 1 katılımcı ise bu görüşe katılmadığını belirtmiştir.

Katılımcılara “Kültürel Miras” konuları, toplumların birbirlerini tanımalarına, dolayısıyla kültürlerin de birbirlerine yaklaşmasına yardımcı olur görüşü sorulmuştur ve verilen cevapları Tablo 9’ da sunulmuştur.

Tablo 9. Katılımcıların ‘Kültürel Miras’ Konuları, Toplumların Birbirlerini Tanımalarına, Dolayısıyla Kültürlerin de Birbirlerine Yakınlaşmasına Yardımcı Olur Görüşüne İlişkin Dağılımı

‘Kültürel Miras’ konuları, toplumların birbirlerini tanımalarına, dolayısıyla kültürlerin de birbirlerine yakınlaşmasına yardımcı olur	Frekans (f)	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılıyorum	20	50,0
Katılıyorum	18	45,0
Kararsızım	2	5,0
Katılmıyorum	0	0,0
Hiç Katılmıyorum	0	0,0
Toplam	40	100,0

Tablo 9’ a göre kültürel miras konularının toplumların birbirlerini tanımalarında ve birbirlerine yakınlaşmalarında etkili olabileceğini düşünen katılımcı oranı %95’tir. Katılımcılardan 2 kişi ise kararsız olduğunu belirtmiştir.

Katılımcılara “Kültürel Miras” eğitimine yönelik müze-ören yeri gibi gezilerin öğrencilerin sosyo kültürel gelişimine katkı sağlar görüşü sorulmuş ve verilen cevapları Tablo 10’ da sunulmuştur.

Tablo 10. Katılımcıların ‘Görsel Sanatlar Dersinde ‘Kültürel Miras’ Eğitimine Yönelik Müze-Ören Yeri Gibi Gezilerin Öğrencilerin Sosyo Kültürel Gelişimine Olan Katkılarına İlişkin Dağılımı

Görsel sanatlar dersinde ‘Kültürel Miras’ eğitimine yönelik müze-ören yeri gibi gezilerin öğrencilerin sosyo kültürel gelişimine katkı sağlar.	Frekans (f)	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılıyorum	25	62,5
Katılıyorum	14	35,0
Kararsızım	1	2,5
Katılmıyorum	0	0,0
Hiç Katılmıyorum	0	0,0
Toplam	40	100,0

Katılımcıların %62’ si “Kültürel Miras” eğitimine yönelik müze-ören yeri gibi gezilerin öğrencilerin sosyo kültürel gelişimine katkı da bulunduğunu belirtmişlerdir. Sadece 1 katılımcı müze-ören yeri gibi yerlerin öğrenciler üzerinde sosyo kültürel katkısı yönünde kararsız kalmıştır.

Katılımcılara müzede “Kültürel Miras” eğitimine yönelik ders faaliyetleri yapılmasının okul içi etkinliklere göre daha fazla fayda sağlayıp sağlamadığı görüşü sorulmuş ve verilen cevaplar Tablo 11’ de sunulmuştur.

Tablo 11. Katılımcıların Müzede “Kültürel Miras” Eğitimine Yönelik Ders Faaliyetleri Yapılmasının Okul İçi Etkinliklere Göre Daha Fazla Fayda Sağlayıp Sağlamadığına İlişkin Dağılımı

Müzede ‘Kültürel Miras’ eğitimine yönelik ders faaliyetleri yapılmasının okul içi etkinliklere göre daha fazla fayda sağladığını düşünüyorum.	Frekans (f)	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılıyorum	13	32,5
Katılıyorum	20	50,0
Kararsızım	6	15,0
Katılmıyorum	1	2,5
Hiç Katılmıyorum	0	0,0
Toplam	40	100,0

Tablo 11’ de katılımcıların toplamda %82,5’ i müzede “Kültürel Miras” eğitimine yönelik ders faaliyetleri yapılmasının okul içi etkinliklere göre daha fazla fayda sağladığını düşünmektedir. 1 katılımcı ise katılmadığını belirtmiştir.

Katılımcılara Sınıflarda akıllı tahtada yapılan kültürel miras içerikli eğitimlerin öğrencilerin hayal gücünü ve duysal algı merkezini harekete geçirdiği görüşü sorulmuş ve verilen cevaplar Tablo 12’ de sunulmuştur.

Tablo 12. Katılımcıların ‘Sınıflarda Akıllı Tahtada Yapılan Kültürel Miras İçerikli Eğitimlerin Öğrencilerin Hayal Gücünü ve Duyusal Algı Merkezini Harekete Geçirdiği Fikrine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Sınıflarda akıllı tahtada yapılan kültürel miras içerikli eğitimlerin öğrencilerin hayal gücünü ve duysal algı merkezini harekete geçirdiği fikrine katılıyorum.	Frekans (f)	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılıyorum	15	37,5
Katılıyorum	21	52,5
Kararsızım	2	5,0
Katılmıyorum	2	5,5
Hiç Katılmıyorum	0	0,0
Toplam	40	100,0

Katılımcıların %5’ i sınıflarda akıllı tahtada yapılan kültürel miras içerikli eğitimlerin öğrencilerin hayal gücünü ve duysal algı merkezini harekete geçirdiği fikri konusunda kararsız kaldıklarını belirtmişlerdir. 21 kişi ise kültürel miras eğitimin akıllı tahtada verilmesinin öğrencinin hayal gücünü harekete geçirdiği fikre katıldığını belirtmiştir.

Katılımcılara “Kültürel Miras” eğitimi bağlamında müzelerin sanat eserleriyle doğrudan iletişim sağlaması kalıcı öğrenmeyi daha fazla artırır görüşü sorulmuş ve verilen cevaplar Tablo 13’ de sunulmuştur.

Tablo 13. Katılımcıların ‘Kültürel Miras’ Eğitimi Bağlamında Müzelerin Sanat Eserleriyle Doğrudan İletişim Sağlaması Kalıcı Öğrenmeyi Daha Fazla Artırır Görüşlerine Ait Dağılım

‘Kültürel Miras’ eğitimi bağlamında müzelerin sanat eserleriyle doğrudan iletişim sağlaması kalıcı öğrenmeyi daha fazla artırır.	Frekans	Yüzde
	(f)	(%)
Kesinlikle Katılıyorum	22	55,0
Katılıyorum	15	37,5
Kararsızım	3	7,5
Katılmıyorum	0	0,0
Hiç Katılmıyorum	0	0,0
Toplam	40	100,0

Tablo 13’ de katılımcıların %55’ i “Kültürel Miras” eğitimi bağlamında müzelerin sanat eserleriyle doğrudan iletişim sağlaması kalıcı öğrenmeyi daha fazla artırır ifadesine katıldıklarını belirtmişlerdir. Sadece 3 katılımcı ise kararsız kaldığını belirtmiştir.

Katılımcılara Geleneksel (pasif) müze gezileri, öğrencilerde gerçek anlamda kalıcı ve etkin öğrenme meydana getirmeyebilir görüşüne ne oranda katılıyorsunuz sorusu sorulmuş ve verilen cevaplar Tablo 14’ de sunulmuştur.

Tablo 14. Katılımcıların Geleneksel (Pasif) Müze Gezileri, Öğrencilerde Gerçek Anlamda Kalıcı ve Etkin Öğrenme Meydana Getirmeyebilir Görüşüne Ait Dağılım

‘Geleneksel(pasif)müze gezileri, öğrencilerde gerçek anlamda kalıcı ve etkin öğrenme meydana getirmeyebilir görüşüne ne oranda katılıyorsunuz	Frekans	Yüzde
	(f)	(%)
Kesinlikle Katılıyorum	8	20,0
Katılıyorum	11	27,5
Kararsızım	10	25,5
Katılmıyorum	7	17,5
Hiç Katılmıyorum	4	10,0
Toplam	40	100,0

Katılımcıların %8’ i Geleneksel (pasif) müze gezileri, öğrencilerde gerçek anlamda kalıcı ve etkin öğrenme meydana getirmeyebilir ifadesine kesinlikle katıldıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların %4’ ü ise pasif müze gezilerinin öğrencilere kalıcı öğrenme getirmeye bilir görüşüne hiç katılmadıklarını belirtmiştir.

Katılımcılara “Kültürel Miras” konusunun sadece görsel sanatlar eğitim programında verilmesi kazanım olarak yeterli olup olmadığı Tablo 15’ de sorulmuştur.

Tablo 15. Katılımcıların “Kültürel Miras” Konusun Görsel Sanatlar Dersinde Verilmesinin Kazanım Olarak Yeterli Olup Olmadığına Yönelik Görüşlerine Ait Dağılım

‘Kültürel Miras’ konusun sadece görsel sanatlar eğitim programında verilmesi kazanım olarak yeterli değildir	Frekans (f)	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılıyorum	16	40,0
Katılıyorum	19	47,5
Kararsızım	4	10,0
Katılmıyorum	1	2,5
Hiç Katılmıyorum	0	0,0
Toplam	40	100,0

Tablo 15 de katılımcıların %40’ ı “Kültürel Miras” konusun sadece görsel sanatlar eğitim programında verilmesi kazanım olarak yeterli değildir görüşüne kesinlikle katıldıklarını belirtmişlerdir. Sadece 1 katılımcı ise bu görüşe katılmadığını belirtmiştir.

Araştırmaya Katılan Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Kültürel Miras Öğeleri Konusundaki Görüşleri

Araştırmanın ilk alt problemi “Araştırmaya katılan görsel sanatlar öğretmenlerinin kültürel miras öğeleri konusundaki görüşleri nelerdir?” kapsamında görüşme formunda iki soruya yer verilmiştir. “Size göre sanat eğitiminde kültürel miras konu içerikleri neleri kapsamalıdır?” sorusuna yönelik bulgular Tablo 16’ da, “Kültürel miras öğelerinden hangilerinin daha önemli ve gerekli olduğunu düşünüyorsunuz?” sorusuna yönelik bulgular Tablo 17’ de verilmiştir.

Tablo 16. Öğretmenlerin Kültürel Miras Konu İçerikleri Neleri Kapsamalıdır Görüşüne Yönelik Bulgular

Sanat eğitiminde kültürel miras konu içerik kapsamı	f
1. Müze ve ören yerleri	32
2. Örf adet gelenek görenek	15
3. Süslemeler, motifler, el sanatları	12
4. Tarihi eser, anıtlar, mimari eserler	11
5. Halı, kilim	9
6. Yöreyle ait yemekler	4
7. Kıyafetler	4
8. Kültür	3
Toplam	90

Tablo 16’ da size göre sanat eğitiminde kültürel miras konu içerikleri neleri kapsamalıdır? Sorusuna katılımcılar 32 defa “müze ve ören yerleri”, 15 defa “örf adet, gelenek, görenek”, 12 defa “süslemeler, motifler, el sanatları”

olarak yanıt vermiştir. Bazı katılımcılar ise “halı kilim”, “mimari eserler”, “anıtlar”, “yöreyle ait yemekler” şeklinde cevaplamışlardır. Konu hakkında bazı katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

Ö2: Geçmişten günümüze bütün dünya kültürlerini kapsamaktadır.

Ö31: Müze ören yerleri, ilgili alanlara göre müze çeşitleri ve eserleri, örf adet, el sanatlarını kapsayabilir.

Ö30: süsleme, motifler, tarihi turistik yerleri kapsamalı”

Ö7: Kültürel miras geçmişten günümüze gelen örf adetlerimizi, kıyafetlerimizi, yemekler, inançları kapsayabilir.

Ö36: Önce yaşadıkları tarihi yerleri sonra ülke geneli ve dünyadaki kültürel değerleri ve yerleri kapsamalıdır.” şeklinde açıklamışlardır.

Katılımcılar genel olarak kültürel miras konularını tarihi ve milli duyguları daha fazla artıracak konulardan seçilmesi gerektiği görüşü savunmuş ve okullarda bu konulara ait köşelerin oluşturulmasını dile getirmişlerdir. Ayrıca kendi tarih ve kültürümüzün yanında dünya medeniyetlerini de içerik olarak almalıyız görüşü dile getirilmiştir. Sanat eğitiminde kültürel miras konu içeriğinin kapsamının geniş olması gerektiğini vurgulamışlardır.

Ö15: Müze gezileri, kültürel mirasa yönelik okullarda küçük müzelerin oluşturulması

Ö15: Kendi coğrafyamızda medeniyetlerinin yanında diğer dünya medeniyetlerini de içeren konular olmalıdır. şeklinde dile getirmişlerdir.

Öğretmenlerin görüşleri incelendiğinde müze gezilerinin daha fazla yapılması gerektiği bunun öğrenci üzerinde etkili bir öğrenme sağlayacağı ayrıca yöresel yemekler, örf adet, gelenek, görenek kılık kıyafetler, halı, kilim, vb. konularını kapsamalı, ortak görüşünü dile getirmişlerdir.

Tablo 17. Öğretmenlerin Kültürel Miras Öğelerinden Hangilerinin Daha Önemli Ve Gerekli Olduğuna Yönelik Bulgular

Kültürel miras öğelerinden hangilerinin daha önemli ve gerekliliğine ilişkin içerik kapsamı	f
Ören yerleri, etnografya müzeleri	25
Örf adet gelenek görenek	14
Tarih yapıtlar ve sanatla ilgili tüm öğeler	10
Sanat galerisi, sanatçı atölyeleri	10
Motifler, çini süslemeleri,	9
Halı- kilim-çömlek atölyeleri,	7
Bulduğumuz bölgedeki sanatçılar	7
Milli mücadele dönemin geçtiği tarihi yerler	5
Toplam	87

Tablo 17’ de görsel sanatlar öğretmenlerinin kültürel miras öğelerinden hangilerinin daha önemli ve gerekli olduğunu düşünüyorsunuz? sorusuna “ören yerleri, etnografya müzeleri” olarak 25 defa, “örf adet gelenek görenek” 14 defa, “sanat galerisi, sanatçı atölyeleri” ni ise 10 defa gerekli ve önemli bulduklarını ifade etmişlerdir.

Bunu dışında “tarih yapıtlar ve sanatla ilgili tüm öğeler”, “Motifler, çini süslemeleri”, “halı- kilim-çömlek atölyeleri”, gibi unsurlarda yer almıştır. Ankete katılan bazı katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

Ö3: Öncelikle kendi yaşam alanımızda yaşamış toplumlar daha sonra ise ülkemiz coğrafyasında yaşamış medeniyetlere ait tarihi kültürel miraslara önem verilmesini düşünüyorum.

Ö12: Özellikle yaşadığımız alan içinde sanatla ilgili olan eserler, yapılarla kullanılan süslemeler, renkler, motiflere öncelik verilerek bu örnekleri öğrencilere yerinde göstererek algılamalarını sağlamalıyız.

Ö17: Kültürel miras konuları birbirinden ayrılmaz bir bütün olarak düşünüyorum. Kültürün her bir ögesi birbirini etkiler birbirinden etkilenir.

Ö22: Milli mücadele dönemlerinin yaşandığı tarihi yerler, açık alan müzeleri (Çanakkale Şehitliği, Konya şehitlik müzesi), bu tür milli duygularımızı öğrencilere yansıtılabileceğimiz yerlere öncelik vermeliyiz. Bu tür geziler öğrenciye vatan sevgisi, kültür sevgisi aşılayacaktır.

Ö9: Kültürel miras öğelerini verirken öncelikle geleneksel yöresel olmasına dikkat ediyorum. Çevremizdeki keçecilik, çömlekçilik, çinicilik, seramikçilik, halıcılık vb örneklerden yola çıkarak kültürümüze ait olan unsurları örneklendirmeye çalışıyorum. Bunların bulunduğu müzelere, atölyelere gidiyoruz.

Ö4: Kendi yöremizde yetişmiş kendi kültürümüzden eserler veren sanatçıları tanıtarak onların varsa atölyelerine ya da okullara (güzel sanatlar lisesi, güzel sanatlar fakültesi) giderek öğrenme gerçekleştiriyorum.

Öğretmenlerin görüşleri incelendiğinde kültürel miras öğelerine öncelikli olarak müze ziyaretlerini dile getirmişler. Müzelerdeki (Mevlana müzesi, Konya etnografya müzesi) Türk kumaşlarından örnekler, bindallı, gelinlik, cepken, kaftan, içlik ve şalvar örnekleri; kadın süs eşyalarından kemer tokaları, bilezik, fes askıları, tepelik örnekleri, kahve fincanı, kahve değirmeni, kahve takımı örnekleri; maden, cam ve porselen mutfak kapları vb. örneklerinin yer aldığı müzelere öncelikle gidilmesi gerektiği buralarda öğrencilerin kültürel mirasımıza ait en iyi örnekleri bulabileceklerinden bahsedilmiştir.

Katılımcılara Göre Görsel Sanatlar Dersi İle Kültürel Miras Eğitimi Arasındaki İlişkiye Ait Görüşler

Araştırmanın ikinci alt problemi olan “Katılımcılara göre görsel sanatlar dersi ile kültürel miras eğitimi arasındaki ilişki nasıldır?” kapsamında görüşme formunda iki soruya yer verilmiştir. “Kılavuzdaki öğrenme alanlarında kültürel miras eğitimi konuları güncel midir? Açıklayınız” sorusuna yönelik bulgular Tablo 18’ te, “Derslerinizde yer verdiğiniz ilinize ait kültürel miras örnekleri nelerdir?” sorusuna yönelik bulgular Tablo 19’ da verilmiştir.

Tablo 18. Öğretmenlerin “Kültürel Miras Eğitimi” Konuları Güncel midir? Görüşüne Yönelik Bulgular

Görsel sanatlar dersi öğrenme alanlarında kültürel miras eğitimi konuları	f
güncellik kapsamı	
1. Güncel değildir	22
2. Geliştirilmeli örnekler eklenmeli	12
3. Günceldir	7
4. Öğretmenler örnekleri artırabilir	5
5. Teknolojik gelişmeler eklenmeli	3

6. Ders saatleri yetersizdir	3
Toplam	52

Tablo 28’ te görsel sanatlar öğretmenlerinin, kılavuzdaki öğrenme alanlarında kültürel miras eğitimi konuları güncel midir? sorusuna 22 defa “güncel değildir”, 12 defa “geliştirilmeli örnekler eklenmeli”, 5 defa ise “Öretmenler örnekleri artırabilir”, ders saatlerinin yetersizliğinden bahseden ise 3 kişi şeklindedir.

Görsel sanatlar dersi öğrenme alanlarında kültürel miras eğitimi konuları güncellik konusunda bazı katılımcıların görüşleri şu şekildedir;

Ö8: Günceldir fakat dersin işlenişi sırasında zaman gibi etkili bir faktör bizi kısıtlamaktadır. Konuları yetiştirmek programa uymak için çoğu başlık yüzeysel kalmaktadır.

Ö40: *Aslında çokta güncel değil ama eğitimi yılı başında yıllık planlar düzenlenirken öğretmenler bunlara ekleme çıkarma yapabilir. Yaşadıkları çevreden örnekler ekleyebilir.*

Ö28: *Günceldir fakat ders saatleri yetersizliğinden dolayı konuları kısıtlı vermektayim fazla örnekleme girememektayim.*

Ö17: *Günceldir ancak sadece müze gezmek yeterli değil yaparak yaşayarak öğretebilmeliyiz. Örneğin arkeolojik uygulamalar, kilim dokumacılığı, çömlekçilik gibi ulaşılabilecek kültürel varlıklarımızı öğrencilerle projeler şeklinde yürütebiliriz.*

Ö30: *Değildir günümüze uygun teknolojik gelişmelerde işlenmelidir.*

Görsel sanatlar öğretmenlerinin görüşleri incelendiğinde yarıdan fazlası kültürel miras konularının güncel olmadığı ve geliştirilmeli görüşü ortak bir fikir olarak çıkmıştır. Katılımcılar konuların sadece anlatım yoluyla etkili olmadığını hatta müze gezilerinin de bazen etkisiz kaldığı öğrencinin olayın içine girerek yaşayarak uygulayarak daha etkili olabileceğine değinilmiştir. Katılımcılardan üç kişi güncel olduğunu fakat uygulanabilirlik konusunda ders saatlerinin yetersiz olduğunu belirtmiştir. Dönem başında yıllık planlar düzenlenirken yaşanan çevreye göre öğrencinin hazır bulunuşluğuna uygun örneklerin öğretmenler tarafından rahatlıkla eklenebileceği belirtilmiştir.

Tablo 19. Öğretmenlerin Görsel Sanatlar Dersinde İlerine Ait Yer Verdikleri Kültürel Miras Örneklerine Yönelik Bulgular

Görsel sanatlar dersinde ilinize ait kültürel miras örnekler kapsamı	f
1. Müzeler	18
2. Çatalhöyük	15
3. Çömlek atölyeleri, keçe atölyeleri, çini atölyeleri, kilim atölyeleri	10
4. Yöresel kıyafetler	4
5. Kilistra antik kent	4
6. Sille antik kent	4
7. İnce minare	4
8. Karatay medresesi	4

9. Sırçalı medrese	3
10. Selçuklu motifleri	3
11. İvriz kabartmaları	1
12. Beyşehir Kubadabad sarayı	1
13. Nasreddin hoca	1
14. Eşrefoğlu camii	1
Toplam	73

Tablo 19’ da belirtildiği üzere görsel sanatlar dersinde katılımcıların illerine ait kültürel miras örneklerine 40 katılımcı 18 defa müzeler, 15 defa Çatalhöyük, 10 defa çömlek atölyeleri, keçe atölyeleri, çini atölyeleri, kilim atölyeleri, olarak belirtmiştir. Bunların dışında ise sırayla “Eşrefoğlu Camii”, “İvriz kabartmaları”, “Beyşehir Kubadabad Sarayı”, “Nasreddin Hoca”, “Sırçalı Medrese”, “Selçuklu motifleri”, “yöresel kıyafetler”, “Kilistra antik kent”, “Sille antik kent”, “İnce Minare” ve “Karatay Medresesi” şeklindedir.

Katılımcıların görsel sanatlar derslerinde illerine ait verdikleri kültürel miras örneklerine yönelik görüşleri şu şekildedir:

Ö13: *Müzeler, gelenek görenekler, geleneksel el sanatları, yemekler, kültürümüze ait geleneksel oyunlar örnek olarak verilebilir. Aslında öğrenciler bu örneklerle günlük yaşamda karşılaşılıyor ama fakında değil.*

Ö1: *Çatalhöyük, Sırçalı Medrese, Karatay Medresesi, İnce Minare, Sille, yöresel düğün yemekleri, asker uğurlamaları, Konya ya ait yöresel eşyaların bulunduğu etnografya müzesi örnek olarak verdiğim yerlerden bazılarıdır.*

Ö6: *Mevlana müzesinde sergilenen kültür öğeleri, Çatalhöyük, Selçuklu eserleri, sillede bulunan çömlek atölyeleri, keçe atölyeleri, kendi köylerindeki yaşam malzemeleri, köydeki günlük kıyafetler verebileceğim en yakın örneklerdendir.*

Tablo 19’ da katılımcıların görsel sanatlar dersinde illerine ait kültürel mirasa yönelik görüşlerinde verdikleri örneklerde görüldüğü gibi öncelik olarak yaşadıkları çevreden yola çıktıkları görülmüştür. Öğrencilerin günlük yaşamda karşılaştıkları fakat bunları fark etmedikleri kültürel miras örneklerini vererek duyarlılık kazdırmaya çalıştıkları ifade edilmiştir. Özellikle Mevlana müzesi ve etnografya müzesine gidilmesi gerektiği buradaki örneklerin kültürel miras eğitimi için önemli olduğu dile getirilmiştir.

Katılımcılara Göre Görsel Sanatlar Dersinde Kültürel Miras Eğitimine Yeterince Yer Verilip Verilmediği Ait Görüşleri

Araştırmanın üçüncü alt problemi olan “katılımcılara göre görsel sanatlar dersinde kültürel miras eğitimi yeterince yer verilmekte midir?” kapsamında görüşme formunda iki soruya yer verilmiştir. “Kültürel miras eğitimi sizce hangi derslerde verilmelidir? Neden?” sorusuna yönelik bulgular Tablo 20’ de, “Kültürel miras eğitimi için görsel sanatlar dersi öğretim programında verilen ders süresi yeterli midir? Açıklayınız” sorusuna yönelik bulgular Tablo 21’ de verilmiştir.

Tablo 20. Kültürel Miras Eğitimi Sizce Hangi Derslerde Verilmelidir Sorusuna Yönelik Bulgular

Kültürel miras eğitimi sizce hangi derslerde verilmeli içerik kapsamı	f
1. Görsel Sanatlar Dersi	40
2. Sosyal Bilgiler	32
3. Sanat Tarih	7
4. Türkçe	7
5. Müzik	5
6. Bütün Derslerde	4
7. Teknoloji Tasarım	4
8. Edebiyat	3
9. Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi	2
10. Hayat Bilgisi	1
Toplam	105

Tablo 20’ de katılımcıların kültürel miras eğitimi sizce hangi derslerde verilmelidir sorusuna öğretmenler 40 defa “Görsel sanatlar dersi”, 32 defa ise “Sosyal bilgiler”, 7 defa “Sanat Tarihi”, 6 defa “Türkçe”, 5 defa “bütün dersler” şeklinde cevaplamıştır. Ankete katılan bazı katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

Ö35: *Sadece tarih, sosyal bilgiler, görsel sanatlar yeterlidir. Ancak bu derslerin ortak konuları olmalı ortak hareket etmelidir.*

Ö7: *Kültürel miras bütün derslerde anlatılabilir özellikle Sosyal Bilgiler, Türkçe, Teknoloji Tasarım, Görsel Sanatlar, Müzik, Sanat Tarihi gibi dersler bunların başında gelir. Kültürel mirasımız bu derslerin içeriğiyle eşleşmektedir.*

Ö25: *Sosyal bilgiler ve görsel sanatlar dersinde eş zamanlı konular arası bağlantılı verilebilir.*

Ö39: *Bütün derslerde verilebilir kültürel mirasımız bizim milli oluşumuzun temellerinden biridir bu sebeptendir ki bütün derslerde “SEDEP” kapsamında anlatılabilir.*

Tablo 27’ de Görsel sanatlar öğretmenlerinin kültürel miras eğitiminin en iyi verileceği dersler hakkında görüşleri incelendiğinde katılımcıların tamamı “Görsel Sanatlar” demiştir. Aynı zamanda kültürel mirasın diğer derslerle bağlantılı olduğu zümrelerde yıllık planlar yapılırken ortak konuların seçilebileceği ifade edilmiştir. Kültürel miras konusunun hemen hemen bütün derslerde verilebileceği kanaati dile getirilmiştir.

Tablo 21. Öğretmenlerin Kültürel Miras Konusuna Verilen Süre Yeterli midir? Sorusuna Yönelik Bulgular

Kültürel miras eğitimi için görsel sanatlar dersi öğretim programında verilen ders süresi içerik kapsamı	f
1. Yeterli değil	35
2. Kesinlikle Yeterli değildir	3
3. Artırabilir	2
Toplam	40

Tablo 21’ de kültürel miras eğitimi için görsel sanatlar dersi öğretim programında verilen ders süresi yeterli midir? Sorusuna katılımcılar 35 defa “yeterli değildir”, 32 defa “kesinlikle yeterli değildir”, 2 defa ise “artırılabilir”, cevabını vermiştir. Ankete katılan görsel sanatları öğretmenlerinin kültürel miras eğitimi için verilen ders süresi yeterli midir? konusunda bazı katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

Ö18: Kesinlikle değildir 40 dakikalık ders de etkinliğe geçilemeden süre dolmaktadır. Bundan dolayı konu başlıklarının çoğunu atlıyorum ya da birer cümle bilgi verip geçmek zorunda kalıyorum.

Ö35: Öğrencilerin derse hazırlanmaları onları motive etme süresi göze alınınca 40 dakikalık ders yeterli değildir. 360 sanal müze gezintisi yaparken çoğu yerleri hızlı geçmek zorunda kalıyorum bir sonraki derse bırakınca da kopukluk oluyor. Kesinlikle ders saati en az 2 saat olmalıdır.

Ö6: Kesinlikle değil 40 dakikalık sürede teorik bilgiyi verirken ders bitiyor teorik bilgide öğrenciyi sıkıyor dikkat dağılmasına sebep oluyor.

Ö18 Ders süresi hiçbir şey için yeterli değildir. Kültürel miras eğitiminin kalıcı olabilmesi için geziler yapılmalıdır bunun içinde zaman en büyük sorundur. Ayrıca kültür sanat, kültürel miras, milli kültür başlıklı bir ders olabilir.

Öğretmenlerin görüşleri incelendiğinde genel kanı kültürel miras konuları için verilen ders sürelerinin yetersiz olduğu dile getirilmiştir. Sadece kültürel miras değil diğer konu başlıkları içinde süre konusunda sıkıntılar ön plana çıkmaktadır. Katılımcılar konuların daha verimli geçme bilmesi için müze ziyaretleri gibi etkinliklere yer verilmesi gerektiğini ifade etmişler yalnız bununda zaman problemi oluşturduğu dile getirilmiştir. Ders saatlerinin artırılması işlerini kolaylaştıracağı öğrenci için odaklanmanın tam anlamıyla sağlanacağı belirtilmiştir.

Katılımcılar Kültürel Miras Eğitimi Verirken Hangi Yöntem ve Teknikleri Kullanmaktadır Görüşleri

Araştırmanın dördüncü alt problemi olan “katılımcılar kültürel miras eğitimi verirken hangi yöntem ve teknikleri kullanmaktadır.” kapsamında görüşme formunda iki soruya yer verilmiştir. “Dersinizde kültürel miras eğitimi içeriklerini hangi yöntem ve teknikler kullanılarak veriyorsunuz?” sorusuna yönelik bulgular Tablo 22’ de, “Okul içi ve dışında kültürel miras eğitimine yönelik ne tür etkinlikler yapıyorsunuz Açıklayınız” sorusuna yönelik bulgular Tablo 23’ de verilmiştir.

Tablo 22. Öğretmenlerin Kültürel Miras Eğitimi Verirken Hangi Yöntem ve Teknikleri Kullandıklarına Yönelik Bulgular

Kültürel miras eğitimini verilirken kullanılan içerik ve yöntem kapsamı	f
1. Akıllı tahta	34
2. Sanal müze 3D	28
3. Gezi-gözlem	10
4. Sunum	7
5. Sosyal medya	6
6. Anlatım	6

Kültürel miras eğitimi verilirken kullanılan içerik ve yöntem kapsamı	f
7. Araştırma – uygulama	4
8. Soru cevap	3
9. Afiş broşür	3
10. Drama	2
11. Beyin fırtınası	1
Toplam	97

Tablo 22’ de görsel sanatları öğretmenlerinin kültürel miras eğitimi verirken kullandıkları yöntem ve teknikler arasında 34 defa “akıllı tahta”, 28 defa “sanal müze 3D”, 10 defa “gezi-gözlem”, 7 defa ile “sunum” gelmektedir. Bunların dışında ise sırasıyla “Anlatım”, “Sosyal medya”, “Araştırma – uygulama”, “Afiş broşür”, “Soru cevap”, “Drama” ve “Beyin fırtınası” şeklindedir. Konuya ilişkin bazı öğretmenlerin görüşleri aşağıda yer almaktadır:

Ö7: *Sıklıkla akıllı tahtayı ve soru cevap yöntemini kullanıyorum. Sanal müze gezintileri yapıyoruz. Sınıflar kalabalık ve izin alma prosedür işlemleri uzun sürdüğü için gezi düzenleyemiyorum.*

Ö9: *Kültürel miras eğitimi verirken 3 boyutlu çalışmalar, akıllı tahta kullanımı ve ilimizde bulunan tarihi mekânlara müzelere geziler düzenlemeye çalışıyorum. Öğrencilere bir iki hafta öncesinden kültür mirasımıza yönelik araştırma konusu veriyorum her öğrenci seçtiği kültürel değerlerle ilgili hikâye yazıp sınıfta uygulamaya (resim) yapıyoruz.*

Ö12: *Kültürel mirasa yönelik örnekleri akıllı tahtada öncelikle gösteriyorum varsa video izliyoruz daha sonra örnekler üzerinden kurgu oluşturuyorum öğrenciler bu kurguları oynulaştırıyor daha sonra çizime geçiyoruz.*

Tablo 22’ de öğretmenlerden elde edilen doğrudan alıntılar incelendiğinde kültürel miras eğitimi verilirken akıllı tahtanın etkili olarak kullanıldığı görülmektedir. Katılımcıların görüşlerinde sanal müze ziyaretlerinin öğrenme tekniklerinde kalıcı etki sağladığı için fazlasıyla kullanıldığı ancak sanal müze ziyaretleri sınıf içi etkinliklerinde süre yönünden problem oluşturduğunu dile getirmişlerdir.

Tablo 23. Öğretmenlerin Okul İçi ve Dışında Kültürel Miras Eğitimine Yönelik Ne Tür Etkinlikler Yapıyorsunuz Sorusuna Verdikleri Cevaplara Yönelik Bulgular

Okul içi ve dışında kültürel miras eğitimine yönelik örnekler kapsamı	f
1. Müze ve ören ziyaretleri	20
2. Sanal müze gezileri	15
3. Kültürel değerlere ait drama, oyun	15
4. Sosyal geziler düzenlenmesi	7
5. Tarihi yapılara gezi	6
6. Okul idaresiyle olan sorunlar	6
7. Yöresel kıyafetler, örf-adet, gelenek-görenek	4
8. Mozaik	1
Toplam	74

Tablo 23' de görsel sanatlar öğretmenlerinin okul içi ve dışında kültürel miras eğitime yönelik yaptıkları etkinliklerin başında 20 defa “müze ve ören ziyaretleri”, 15 defa “kültürel değerlere ait drama, oyun”, 12 defa “sanal müze gezileri”, şeklinde örnekler vermişlerdir. Bunların dışında katılımcılar sırasıyla 7 defa “Sosyal geziler düzenlenmesi”, 6 defa ”Okul idaresiyle olan sorunlar”, 6 kişi ”Tarihi yapılara gezi”, 4 defa “Yöresel kıyafetler, örf-adet, gelenek-görenek”, 1 defa “Mozaik” olarak örnekler vermiştir. Bazı katılımcıların okul içi ve dışında kültürel miras eğitime yönelik yaptıkları etkinlik görüşleri şöyledir:

Ö37: *İl içinde tarihi ve kültürel değeri olan mekânlara sokaklara geziler düzenlemekteyim ayrıca gidemediğimiz yerlere ise sanal müze gezintileriyle ulaşabilmekteyim.*

Ö17: *Öğrencilere öncelikle kültürel miraslarımız hakkında örnekleri akıllı tahta göstererek bunlar hakkında bilgi vermekteyim daha sonra onlardan kendilerini bir hikâyenin içine koymaları ve bu kültürel değerlerle birlikte kullanmalarını istiyorum.*

Ö4: *Ders dışında etkinlik yapamıyorum. Süre sıkıntısı ve okul idaresinin müze gezilerine sıcak bakmaması gibi nedenlerle karşılaşmıyorum. Yöresel kıyafetler, örf adet, gelenek göreneklerimize ait örneklerle ilgili çizimler yapıyoruz.*

Tablo 23' e göre öğretmenler okul içi ve dışı etkinliklerde müze ve ören yerlerine gezilerin düzenlenmesinin etkili bir öğrenme sağladığı fakat okul idaresiyle yaşanan sıkıntılardan dolayı öğretmenlerin gezilere sıcak bakmadığı görülmektedir. Bundan dolayıdır ki öğretmenlerin sanal müzeyi tercih ettikleri görülmüştür.

Katılımcıların Kültürel Miras Eğitimi Verirken Karşılaştığı Sorunlar ve Bunlara İlişkin Çözüm Önerilerine Ait Görüşler

Araştırmanın beşinci alt problemi olan “Katılımcıların kültürel miras eğitimi verirken karşılaştığı sorunlar nelerdir? Bunlara ilişkin çözüm önerileriniz nelerdir.” kapsamında görüşme formunda iki soruya yer verilmiştir. “Kültürel miras eğitimi süreçlerinde herhangi bir sorunla karşılaşıyor musunuz?” sorusuna yönelik bulgular Tablo 24' de “Görsel sanatlar dersinde “kültürel miras” konusunun daha iyi öğrenilebilmesi için neler yapılabilir, önerileriniz.” sorusuna yönelik bulgular Tablo 25' de verilmiştir.

Tablo 24. Öğretmenlerin Kültürel Miras Eğitimi Sırasında Karşılaştıkları Sorunlara Yönelik Bulgular

Kültürel miras eğitimi sürecinde karşılaşılan sorunlara ait içerik kapsamı	f
1. Zamanın kısıtlı olması	27
2. Okul idaresiyle ilgili sıkıntılar	22
3. Gezilerde karşılaşılan araç, izin, maddi vb. sorunlar	18
4. Malzeme ve atölye eksikliği	15
5. Hayır	2
6. Görme engelli öğrenciler için müzelerde materyal eksikliği	1
Toplam	85

Tablo 24' de görsel sanatlar öğretmenlerinin kültürel miras eğitimini verirken karşılaştıkları sorunlara ait bulgular

yer almaktadır. Buna göre katılımcılar 27’ defa “zamanın kısıtlı olması”, 22 defa “okul idaresiyle ilgili sıkıntılar”, 18 defa ise “Gezilerde karşılaşılan araç, izin, maddi vb. sorunlar” dan bahsetmiştir. Bunların dışında sırasıyla “Malzeme ve atölye eksikliği”, “Hayır”, “Görme engelli öğrenciler için müzelerde materyal eksikliği” şeklindedir. Katılımcılardan kültürel miras eğitimiyle ilgili karşılaştıkları sorunlardan bazıları şöyledir:

Ö5: *Gezi düzenleyemiyorum, işlem basamakları ve uygulamada zorluklar yaşıyorum. Okul idaresinin gezilere sıcak bakmaması ve izin alma basamakları uzun ve sıkıcı sürmektedir.*

Ö24: *Aktivite yapılamayan derslerde bilgi kalıcı olmuyor. Malzeme, süre ve atölye eksikliğinden dolayı uygulama konusunda yetersiz kalıyorum. Diğer ders öğretmenleriyle koordineli bir şekilde müze gezisi yapmak imkansız gibi bir şey sorumluluk almak istemiyorlar.*

Ö35: *Müze gezilerinde görme engelli öğrenciler için 3 boyutlu materyal olmadığında etkili bir gezi olmadığını gördüm. Öğrenciye sadece anlatmak olmuyor dokunması hissetmesi gerekiyor müzelerde görme engelliler için hiçbir faaliyet yok okullardaki akıllı tahtalar bizim için etkili yeterli değildir.*

Ö34: *Gezi düzenlemek çok kolay değil. İzin ve maddi yönden (araç kiralama) sıkıntılar yaşanmaktadır.*

Ö22: *Zaman problemi bizim ders en için başta gelen sorun, bir müze ziyareti düzenlemek istesek bir güne yayılacağı için idare sıcak bakmıyor diğer derslerin aksayacağını düşünüyor bu yüzden dersi sınıfta yapmak dışında alternatifimiz kalmıyor.*

Ö9: *Müze ve ören yerlerine gezi düzenlemek istesek te prosedür ve maliyet sıkıntısı yaşamaktayız.*

Tablo 25’ de katılımcıların kültürel miras eğitimi sürecinde karşılaştıkları sorunların en başında müze ziyaretleri düzenleme aşamasındaki zaman, izin işlemleri, maddi konular öncelikli sorunları arasında yer almaktadır. Okul idaresinin kendilerine yardımcı olmadıkları görülmektedir. Akıllı tahtanın kullanılmasının etkili olduğu görüşü hakim olmasına rağmen bizzat öğrencinin olayın içine girerek müze, ören yeri, tarihi mekanlarla buluşmasının öğrenme konusunda daha etkili olacağı görüşüne yer verilmiştir. Sınıf içi yapılan çalışmalarda bile zaman sıkıntısının yaşandığı dile getirilmiştir. Görme engelliler okulunda çalışan bir öğretmenimiz ise öğrencilerin dokunaabilecekleri 3 boyutlu maketlerin müzelerde yer alması gerektiğinden bahsetmiştir.

Tablo 26. Görsel Sanatlar Dersinde “Kültürel Miras” Konusunun Daha İyi Öğrenilebilmesi İçin Neler Yapılabilir Sorusuna Yönelik Bulgular

“Kültürel Miras” konusunun daha iyi öğrenilebilmesi için neler yapılabilir içerik kapsamı	f
1. Müze-ören yeri gibi gezilerin düzenlenmesi	32
2. Sanal müze gezileri	18
3. Süre yetersiz	7
4. Kültürel değer eğitimi artırılmalı	5
5. Okul içi sergi, sunum, tiyatro	2
6. Ailelerinin bilinçlendirilmesi	2
7. Görme engelliler için 3D maket	1
Toplam	67

Tablo 26’ da görsel sanatlar öğretmenlerinin kültürel miras konusunun daha iyi nasıl öğretilbilir sorusuna ait bulgular şu şekildedir. 32 defa “Müze-ören yeri gibi gezilerin düzenlenmesi”, 18 defa “Sanal müze gezileri”, 7 defa “Süre yetersiz”, 5 defa “Kültürel değer eğitimi artırılmalı”, 2 defa “Ailelerinin bilinçlendirilmesi”, 2 defa “Okul içi sergi, sunum, tiyatro”, 1 defa “Görme engelliler için 3D maket” şeklinde ifade etmişlerdir. Konuya ilişkin bazı öğretmenlerin görüşleri aşağıda yer almaktadır:

Ö38: Kesinlikle gezilerin düzenlenmesi gerekiyor. Ancak zaman ve idari engellerden dolayı yapılamaması en büyük sorundur. Diğer bir sorun olan atölye sıkıntısından dolayı şimdilik akıllı tahtadan sanal müze gezileri yapılabilir.

Ö30: Akıllı tahtada vereceğimiz kültürel miras örneklerinden yola çıkarak yöntem ve teknik geliştirebiliriz.

Ö9: Sanal müzeler geliştirebilir 3 boyutlu gözlükler kullanılarak öğrencilerin ilgisi artırılabilirse öğrenme daha kalıcı olur. Aynı zamanda ailelerin kültürel miras konusunda bilinçlendirilmesi gerekiyor. Kültürel mirasımızı korumayı tüm yaşamımıza yaymalıyız.

Ö3: Müze gezileri milli eğitim tarafından yürütülmeli SEDEP kapsamı içinde müze gezileri düzenlenebilir. Okullara bırakıldığı zaman karşılaşılan zorluklar nedeniyle uygulama yapılamamaktadır. Akıllı tahtayla sınırlı kalmaktadır.

Ö7: Öncelikle değerlerimizi ve miraslarımızı öğrencilere tanıtmalıyız sahip çıkılması gerektiğini aşlamalıyız. Diğer derslerle ortak konular oluşturularak okul içi kültür etkinlikleri yapılabilir. Unutulan kültür değerlerimizi böylelikle yaşatabiliriz.

Ö22: Müzelerde öğrencilere çizim yaptırılabilirse bu çok etkili olabilir. Müzelere gidilemiyorsa akıllı tahtadan izlenen bir kültürel değer öğrencilerden seçmesi istenir ve bu değeri hikayeleştirilerek çizimi yaptırılabilir. Böylelikle öğrenciler daha aktif çalışmış olur.

Tablo 26’ da öğretmenlerin görüşleri incelendiğinde kültürel mirasın daha iyi öğrenilebilmesi için müze ve ören yerlerinin etkin kullanılması gerektiği ortak bir görüştür. Müze ziyaretlerinin zor olduğu için akıllı tahtanın aktif kullanılabilceği buradaki sanal müzelerin öğrenme için etkin olabileceğini dile getirmişlerdir. Diğer ortak bir görüş ise ders süresinin artırılmasıdır. Sanal müze ziyaretlerinde bile sürenin yetmediği öğrencinin tam olarak motivasyonun sağlandığı zaman sürenin bittiği bir sonraki dersin ise bir hafta sonra olduğu için öğrencilerin bir sonraki derse ilgilerini toplanmasının zorluğundan bahsedilmektedir.

Katılımcıların Kültürel Miras Eğitiminde Öğrencilerin İlgisi ve Buna Yönelik Millik Bağlamında Neler Yapılabilir Görüşleri

Araştırmanın altıncı alt problemi olan “Katılımcıların kültürel miras eğitiminde öğrencilerin ilgisi ve buna yönelik millik bağlamında neler yapılabilir.” kapsamında görüşme formunda iki soruya yer verilmiştir. “Derslerde öğrencilerin kültürel miras içeriklerine yönelik tutumları hakkında gözlemleriniz nelerdir?” sorusuna yönelik bulgular Tablo 27’ de, “Eğitimde millilik bağlamında kültürel değerlerimizin, yeni nesillerce sahiplenilmesi için neler yapılabilir. Açıklayınız.” sorusuna yönelik bulgular Tablo 28’ de verilmiştir.

Tablo 27. Öğretmenlerin, Öğrencilerin Kültürel Miras Konularına Yönelik Tutumları Hakkında Bulgular

Derslerde öğrencilerin kültürel miras içeriklerine yönelik tutumları hakkında içerik kapsamı	f
1. Merak ve heyecan duyuyorlar	21
2. Kültürel konuları seviyorlar	17
3. Gezi esnasında meraklılar	12
4. İlgisiz, isteksiz, bilinçsiz	10
Toplam	60

Tablo 27’ de öğrencilerin derslerde kültürel miras konularına yönelik tutumları yer almaktadır. Buna göre 21 defa “merak ve heyecan duyuyorlar”, 17 defa “kültürel konuları seviyorlar”, 12 defa “Gezi esnasında meraklılar”, 10 defa “ilgisiz, isteksiz, bilinçsiz”, olarak yer almaktadır. Konuya ilişkin bazı öğretmenlerin görüşleri aşağıda yer almaktadır:

Ö24: Popüler kültürü sanat olarak kabul ettikleri için kültürel miras konuları masalsı bir havada geçiyor.

Ö17: İlgili olduklarını düşünüyorum ancak merkezde oturmalarına rağmen müzeye gitmeyen öğrencilerimiz buda biraz ailelerden kaynaklanmaktadır. Öğrenciler müze gezilerinde birebir yaşadıkları için dikkatlerini çekebiliyor.

Ö4: Öğrenciler maalesef kültürel miras konularına ilgili değil ama düzenlenen geziler etkili olmaktadır. Okul dışına çıkmak öğrenciyi mutlu ediyor müze gezisi sırasında öğrenci ilgisiz olsa da farkında olmadan bazı şeyler zihnine yerleşiyor.

Ö14: Kültürel miras değerlerinin hayatın içinden değerler olduğunu görünce şaşırıyorlar farkındalıkları artıyor. Bazı öğrenciler ilgili davranıyor hazırlıklı geliyor. Günümüz çocukları sanal dünya ile iç içe oldukları ve bunu çok iyi kullandıkları için bazen akıllı tahta bile yetersiz kalıyor. Akıllı tahtada sanal 3 boyutluluğu öğrencilere vermeliyiz.

Tablo 27’ de katılımcıların görüşleri incelendiğinde öğrencilerin kültürel miras konularına yönelik tutumları konunun tam anlamıyla ne olduğunu öğrenilince ilgi ve alakalarının artığından bahsediliyor. Müze ve öğrenme yeri gibi okul dışı etkinlikleri öğrencileri en üst seviyede heyecanlandırıyor. Bu tür gezilerin okul olarak mutlaka diğer derslerle birlikte yapılması gerektiğini savunmuşlardır.

Tablo 28. Eğitimde Millilik Bağlamında Kültürel Değerlerimizin, Yeni Nesillerce Sahiplenilmesi İçin Neler Yapılabilirliğine Yönelik Bulgular

Eğitimde millilik bağlamında kültürel değerlerimizin, yeni nesillerce sahiplenilmesi için neler yapılabilir içerik kapsamı	f
1. Gelenek göreneklerimize ilgi artırılmalı	17
2. Müze ve öğrenme yerleri, kültürel gezilere önem vermeliyiz	12
3. Mili kültür ve değerler ayrı bir ders olarak verilmeli	5
4. Sınırlandırma yapılmamalı	2
Toplam	36

Tablo 28’ de katılımcıların millik bağlamında kültürel değerlerimizi yeni nesillere aktarmada neler yapılabilir sorusuna yönelik 40 katılımcı 17 defa “Gelenek göreneklerimize ilgi artırılmalı”, 12 defa “Müze ve ören yerleri, kültürel gezilere önem vermeliyiz”, 5 kez “Mili kültür ve değerler ayrı bir ders olarak verilmeli” 2 kez ise “Sınırlandırma yapılmamalı”, cevabını vermiştir. Bazı katılımcıların konuya ilişkin görüşleri şu şekildedir:

Ö7: *Kendi değerlerimize mutlaka sahip çıkılması gerektiğini öğretmeli başka kültürlerin kendi kültürümüzü yok etmemesi gerektiğini anlatmalıyız. Öğrencilere kültürel sorumluluklar yükleyerek onları bilinçlendirmeliyiz. Yılları okullarda yapılan etkinliklere kültürel mirasımızla ilgili projeler koya biliriz.*

Ö5: *Milli kültürün ve değerlerin nesilden nesile aktarılması gerekir. Müfredatta ayrı bir ders olarak verilerek öğrencilere uygulamalar yaptırılabilir. Kültürel miras sadece görsel sanatların konusu olmaktan çıkmalı ortak bir “SEDEP” projesine dönüştürülebilir.*

Ö10: *Kültürel miras konusu devletin üzerinde durması gereken önemli bir noktadır. Okullarda haftalık ders saatlerine eklenmeli milli kimlik olarak öğrencilere verilmelidir. Her okul kendi çevresine ait bir kültürel miras seçerek bunu okulun projesi olarak yürütmeli ve tanıtmalıdır.*

Ö30: *Kültür gezileri düzenlenmeli derslerde mutlaka değerlerimizden bahsedilmeli ailelerin ilgisi artırılmalı milli bilinç aşılanmalıdır. Mutlaka müze ve ören yeri gibi kültürel değerlerimizin yer aldığı yerlere gidilmelidir.*

Katılımcıların eğitimde millik bağlamında öğrencilere neler yapılabilir sorusuna cevap olarak milli değerlerimize önemin artırılması gerektiği ve bunun sadece görsel sanatlar dersiyle sınırlı kalmaması gerektiği vurgulanmış. Her okulun bir kültür kimliği oluşturulması gerektiğini ve okulların mutlaka müze ve ören yerlerine gezi düzenlemesi gerektiği ortak bir görüş olarak ortaya çıkmaktadır.

Sonuç

Görsel sanatlar dersi öğretim programında kültürel miras eğitiminin görsel sanatlar dersinde verilmesine yönelik öğretmen görüşlerine ait edinilen bulgulardan hareketle çalışmamızda önemli sonuçlara ulaşılmıştır. Araştırma ulaşılan sonuçları şu şekilde özetlemek mümkündür:

Araştırmaya katılan 40 görsel sanatlar öğretmeni farklı düzeylerde kültürel mirasla ilgili yayınlara ilgi duyduklarını belirtmiştir. Katılımcılar aynı zamanda müze ve ören yeri gibi gezilere ilgilerinin üst seviyede olduğu görülmüştür. Katılımcıların % 80 ‘ e yakını basında çıkan kültürel miras konulu haberleri takip ettiklerini belirtmişlerdir.

Katılımcıların %45’ i görsel sanatlar dersi programlarında “Kültürel Miras” eğitimine yeterince yer verildiği ifadesine katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu bağlamda öğretmenlerin yarından fazlasının kültürel miras konusunun programda yeterli oranda yer almadığını düşünmektedirler.

Belirtilen diğer bir husus geleneksel (pasif) müze gezilerinin öğrenciye hiçbir katkı sağlamadığı belirtilmiştir. Sınıf içi yapılan etkinliklere göre müze ve gezilerin öğrenmede daha etkin olduğu ortak bir görüştür. Ama şunu

da belirtmek gerekir ki sınıflarda akıllı tahta kullanılarak yapılan eğitiminde etkili olduğu görüşü yüksek orandadır.

Öğretmenlere yöneltilen görsel sanatlar dersinde kültürel miras içerikleri neleri kapsamalır sorusuna: müze ve ören yerlerinin eğitimin içine sokulması gerektiği, bununla birlikte örf, adet, gelenek, göreneklerimiz yılın planlarda konu başlıkları olarak yer alması gerektiği görüşü tespit edilmiştir. Aynı zamanda kültürel miras konusu içeriğinde yöresel süslemeler, motifler, el sanatları gibi öğrencilerin buldukları bölgeye ait kültürel unsurların kullanılabilirdiğinden bahsedilmiştir. Katılımcılar tarafından konu içeriği geniş bir yelpaze şeklinde örneklendirildiği görülmektedir. Ortak kanaat öğrencilere öncelikle kendi çevrelerinden başlayarak farkındalıklarını artırmak olarak tespit edilmiştir.

Kültürel miras öğelerinin hangilerini daha önemli bulduklarına yönelik görüşlerinde öğrencilerle yapılan müzelerin etkili olduğu görüşü tespit edilmiştir. Özellikle etnografya müzelerinin içeriği nedeniyle kültürel mirasımızı anlatan unsurların öğrencilerin dikkatlerini çektiği bunda öğrenmeye katkı sağladığı dile getirilmiştir. Katılımcılar kültürel miras öğelerinden olan örf, adet, gelenek, göreneklerin (asker uğurlama, gelin alma, düğün yemeği vb.) öğrencilerin günlük yaşamda karşılaştıkları unsurlar oldukları için öncelik verilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin kılavuz kitapta yer alan kültürel miras konularının güncel olmadığına yönelik ortak görüşleri yer almaktadır. Katılımcılar kültürel miras konularında görülen eksiklerin kendileri tarafından eklenebileceğini ifade etmişlerdir. Kılavuz kitapta yer alan kültürel miras konularından müze ve ören yeri gibi yerlere düzenlenmesi gereken etkinliklere ders saati açısından uygun olmadığı dile getirilmiştir.

Öğretmenler öncelikle öğrencilere günlük yaşamda karşılaştıkları ama farkında olmadıkları tarihi mekanları örnek gösterdiklerini ifade etmişlerdir. Katılımcıların ortak görüşlerinden biride Konya ilinde yer alan Selçuklulardan kalma medreseler, kümbetler, camiler vb. yapıların ailelerle birlikte bir ders saati içinde değil bir güne sığdırarak proje kapsamında sürekli yapılması gerektiği dile getirilmiştir. Bu bağlamda görsel sanatlar öğretmenlerinin tekrar tekrar vurgu yaptığı ders saatinin yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin kılavuz kitapta yer alan kültürel miras konularının güncel olmadığına yönelik ortak görüşleri diğer bir soruda yer almaktadır. Katılımcılar kültürel miras konularında görülen eksiklerin kendileri tarafından eklenebileceğini ifade etmişlerdir.

Görsel sanatlar öğretmenleri kültürel miras eğitiminin verilmesi gereken dersler hakkındaki ortak görüşü Görsel Sanatlar ve Sosyal Bilgiler dersi olarak ifade edilmiştir. Katılımcılar aynı zamanda Sanat Tarihi, Türkçe, Müzik, Teknoloji Tasarım, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi gibi derslerde de kültürel miras eğitiminin verilebileceğinden bahsetmişlerdir. Araştırmaya katılan 40 görsel sanatlar öğretmenin tamamı ders saatlerinin yetersiz olduğundan bahsetmiştir. Sadece kültürel miras konuları için değil görsel sanatlar programında yer alan öğrenme alanları ve kazanımlar için ders saatinin yetersiz olduğu ve birçok kazanımın yüzeysel işlendiği ifade edilmiştir. Öğrencilerin

motive olması araç-gereçlerini hazırlamaları gibi süreçler dahil edildiği zaman kırk dakikalık sürenin hiçte yeterli olmadığı belirtilmiştir.

Akıllı tahta kullanılarak yapılan sanal müze gezilerinde süre yetmediği için bir sonraki (bir hafta) derse kalan konular arasında kopukluk olduğu buda dikkat dağınıklığı yarattığı belirtilmektedir. Özellikle kültürel miras konularının öğrenciler tarafından aktif bir halde yerinde gidilip görülmesinin etkisi büyük olacağı ifade edilmiştir. Ancak bu tür gezilerin yeterince yapılamadığı akıllı tahta kullanılarak örneklerin gösterilerek uygulama yapıldığı belirlenmiştir. Öğrenmede kalıcılığı sağlayan diğer önemli bir etkinlik ise sanal müze ziyareti olarak tespit edilmiştir. Sanal müze ziyaretleri öğrenciler için farkındalık uyandıran bir uygulama olarak görülmüş ve bu uygulama 3 boyutlu gözlüklerle takviye edilebilse daha da verimli olacağı dile getirilmiştir. Kültürel mirasımızı öğrenciye aşılatabilmek için sadece yılsonunda değil sürekli aktif olan okul içi sergi, sunum, tiyatro gibi etkinlikleri tüm yıla yayarak yaşatmak gerektiğini belirtmişlerdir.

Katılımcıların karşılaştıkları diğer bir önemli sorun ise okul idarelerinin gezilere sıcak bakmaması sorumluluk almak istememeleri görsel sanatlar öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlardandır. Gezi-gözlem tekniğini kullanan öğretmenlerin ortak sorunları arasında zaman ve idari izin işlemlerinden kaynaklanan sebeplerden dolayı gezilerin sıkıcı bir hal aldığı tespit edilmiştir. Dikkat çeken bir sorun olarak da görme engelli öğrencilerin dokunarak hissederek anlamlandırabilecek materyallerin müzelerde olmaması ve etkinlik yapılamaması öğrenciler için büyük bir eksiklik olarak, katılımcı tarafından dile getirilmiştir.

Son olarak görsel sanatlar dersinde öğrencilerin kültürel mirasa yönelik tutumlarını artırmak için aile ile birlikte iş birliklerini artırmak gerektiği belirtilmiştir. Yapılacak olan gezilere aileleri dahil ederek bilinçlendirmeye aileden başlayarak farkındalıkların artırabileceğini ifade etmektedirler. Bu bağlamda okul aile birliklerine büyük görev düşmektedir.

Öneriler

Görsel Sanatlar öğretmenlerinin kültürel miras konusuna ilişkin tutum düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelendiği ve görüşlerinin alındığı bu araştırma için, nitel bulgular göz önünde bulundurularak geliştirilen öneriler şunlardır:

- Görsel sanatlar öğretmenlerine, “kültürel miras” öğrenme alanının nasıl uygulanması gerektiğine yönelik hizmet içi eğitim ve seminer verilebilir.
- Görsel sanatlar öğretmenleri, mesleki yeterliliklerini geliştirmek için güncel gelişmeler hakkında bilgilendirilebilirler.
- Görsel sanatlar derslerinin daha etkili olabilmesi için, okullarda donanımlı modern ve sanatsal atölyelerin düzenlenmesi gerekmektedir.
- Görsel sanatlar dersinin daha verimli olabilmesi için ders saatleri artırılabilir.
- Görsel sanatlar dersinde, kültürel miras konularına daha fazla yer vererek örneklerin zenginleştirilmesi gerekmektedir.

- Müzelerde eğitim verebilmek için çok amaçlı salon ve atölyelerin bulunması gerekmektedir.
- Öğrencilerle iletişimi artırabilmek için, öğretmen-veli-öğrenci koordinasyonlu müze ve ören yeri gibi gezilerin düzenlenmesi artırılabilir.
- Görsel sanatlar öğretmenleri kültürel miras eğitiminde öncelikle kendi şehirlerinden başlayarak tarihi, doğal ve kültürel varlıklara öncelik vermelidir.
- Öğrencilere kültürel miras eğitimi verilirken, sıkıcı ve monoton anlatımdan çıkarak konuları veya müze gezilerini zevkli ve eğlenceli hale dönüştürerek öğrencilerin merak duygusunu uyandırmak gerekmektedir.
- Kültürel miras konuları sadece görsel sanatlar dersinde verilmemeli, diğer derslerinde öğrenme alanlarına eklenebilir. Aynı zamanda ilköğretim müfredatına “Kültürel miras-Kültürel varlıklar” adı altında seçmeli ders olarak ta eklenebilir.
- Kültürel miras eğitimi, sadece tarihi eserler, müzeler, gelenek görenek olarak düşünülmemeli öğrenciye sanatı da öğretmelidir.

Not

Bu çalışma Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Resim Bölümü, Resim Ana Bilim Dalında Köksal Kasım'ın Doç.Dr.Mahmut Sami Öztürk danışmanlığında yürüttüğü "Kültürel Miras Eğitiminin Görsel Sanatlar Dersinde Verilmesine Yönelik Öğretmen Görüşleri" isimli yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Kaynaklar

- Akyüz Y., (2008). Türk Eğitim Tarihi. *Pegem Akademi.*. 13.Baskı. Ankara.
- Artun E., (2010), Türk Halk Bilimi. *Kitabevi Yayınları*. 6. Baskı İstanbul.
- Artut K., (2001). Eğitim Fakülteleri ve İlköğretim Öğretmenleri İçin Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri. Ankara: Anı yayıncılık
- Aslan, Z. and Ardemagni, M. (2006). Introducing Young People To The Protection Of Heritage Sites And Historic Cites. *Web: <https://www.icrom.org/s?search=aslan> (ErişimTarihi:26.03.2019)*
- Ayaydın, V., Tuna, Y., (2009). L. Mercin (Ed.) Sanat Eğitimi ve Görsel Sanatlar Eğitimi. Pegem Akademi Ankara.
- Binan, D.U., Cantimur, B., (2010). Koruma Alanında Somut Ve Somut Olmayan Boyutlarıyla Miras Kavramının Gelişimi Ve “Yerin Ruhu”. N. Özaslan Ve D. Özkut,(Ed.). Mimari korumada güncel konular içinde (175-191). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Demirel Ö., (2004). Öğretimde Planlama ve Değerlendirme Öğretme Sanatı, *PegemA Yayıncılık*, 7.Baskı, Ankara
- Ertürk , S., (2014). Eğitimde Program Geliştirme, 2. Baskı, *Edge Akademik Yayınları*, Ankara.
- Gençaydın Z., (1990). Sanat Eğitiminin Düşünsel Temelleri. *Ted Yayınları*. Ankara. Sayı 5.
- Gombrich, E. H., (1999). Sanatın Öyküsü, *Remzi Kitapevi*: İstanbul.
- Gül, G. (2004). Birey, Toplum, Eğitim ve Öğretmen. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 223-236.
- Güvemli Z., (2005). Sanat Tarihi. *İstanbul: Varlık Yayınları*.
- Hurwitz, A., Day, M. (2007). Children And Their Arts: Methods For The Elementary School,USA: Thomson

Higher Education.

- Kanadoğlu S.,(2003). Kùltür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Hukuku, , Seçkin Yayıncılık. Ankara
- Kırışoğlu, O. T., (2005). Sanatta Eğitim, *Pegem Yayıncılık*: Ankara.
- MEB, (2016). Gùrsel Sanatlar Dersi(1-8. Sınıflar) Öğretmen Kılavuz Kitabı Devlet Kitapları Müdürlüğü 5. Baskı
- Mercin L.(2002). Anadolu Gùzel Sanatlar Liselerinde Mùzelerin Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmasına İlişkin Yönetici Ve Öğretmen Görüşlerinin Deđerlendirilmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi,
- Okuyucu, A, (2011) Osmaneli İlçe Merkezinde Kùltürel Mirasın Korunması ve Turizm Amaçlı Kullanımına Yönelik Bir Araştırma Tezi.
- Özbaş, B. (2012). İlköğretim Sosyal Bilgiler Derslerinde Kùltürel Miras Eğitimi. *M.Safran (ed.) Sosyal Bilgiler Öğretimi. Ankara: Pegem Akademi.*
- Özsoy, V (2003), Gùrsel Sanatlar Eğitimi; Resim-İş Eğitiminin Tarihsel ve Düşünsel Temelleri, *Ankara: Gündüz Eğitim Ve Yayıncılık Turizm San. Tic. Ltd. řti.*
- San, İ., (2003). “Sanat eğitimi kuramları”, *Ankara: Ütopya Yayınevi.*
- şahin, D., &, Yağcı M. M., (2012). Bireyin Toplumsallaşma Sürecinde Sanat Eğitiminin önemi. Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi, 1, 273-277.
- Taha, H., (2004). Managing Cultural Heritage İn Palestine “Department Of Antiquities And Cultural Heritag. *UNDP Focus, Cultural Heritage. Vol 1.*
- Tanilli, S., (2016). Nasıl Bir Eğitim İstiyoruz?, *Cumhuriyet Kitapları.*
- TDK. (1998). Türkçe Sözlük. C: I-II. (9.Baskı). Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi
- Türkdogan, G., (2003). “Sanat Eğitimi Yöntemleri”. Kadıoğlu Matbaası : Ankara.
- Variş, F.,(1991). Eğitim Bilimine Giriş. Ankara Üniversitesi Basımevi
- Vecco, M. (2010). A Definition Of Cultural Heritage: From The Tangible To The İntabgible, *Journal Of Cultural Heritage, 2016,Sciencedirect.*
- Yeşilbursa C, (2011) Sosyal Bilgelerde Miras Eğitiminin Öğrencelerin Somut Kùltürel Mirasa Karşı Tutumlarına ve Akademik Başarılarına Etkisi (Doktora Tezi)
- Yıldırım, A. ve şimşek, H. (2011). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (8. baskı). Ankara: Seçkin Yayınevi.

Araştırmanın Etik İzni

Bu çalışmada “Yükseköđretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiđi Yönergesi” kapsamında uyulması gerektiği belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekteştirilmemiştir. Etik Onayı: Necmettin Erbakan Üniversitesi Gùzel Sanatlar Fakùltesi, 12/03/2018 – 2018-3.

Araştırmacıların Katkı Oranı

Tüm yazarlar ortak katkı sağlamıştır. Araştırmanın uygulanması, verilerin toplanması ve yazım aşamasında ortak

bir çalışma sürdürülmüştür.

Destek ve Teşekkür Beyanı

Bu araştırma birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında Necmettin Erbakan Üniversitesi'nde hazırladığı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Çatışma Beyanı

Bu araştırmanın yazarları, arasında herhangi bir çıkar çatışmasının olmadığını açıkça beyan eder.

Yazar Bilgileri

Köksal Kasım

 <https://orcid.org/0009-0006-8056-6523>

Milli Eğitim Bakanlığı

Konya, Türkiye

İrtibat yazar e-posta (Contact e-mail):

tskasimts1461@gmail.com

Mahmut Sami Öztürk

 <https://orcid.org/0000-0001-6470-7468>

Necmettin Erbakan Üniversitesi

Konya, Türkiye